

รายงาน

งานปรับปรุงภูมิทัศน์และสาธารณูปโภคพระราชานุสาวรีย์

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ตำบลประตูชัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รายงานเล่มที่ 4

โครงการปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ

ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ และสิ่งแวดล้อม

ในพื้นที่โบราณสถานบึงพระราม

สัญญาเลขที่ 7/2547

โดย

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ปวช. ลิจิตก่อสร้าง

อธิบดีกรมการจาก
อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

29 ธ.ค. 2551

คำนำ

การขุดแต่งและออกแบบเพื่อการบูรณะวัดพระราชนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นโครงการปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โบราณสถานบึงพระราม ซึ่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้รับงบประมาณให้ดำเนินการในปี 2547 โดยมอบหมายให้สำนักงานศิลปากรที่ 3 พระนครศรีอยุธยาเป็นผู้ควบคุมงาน ซึ่งได้ว่าจ้างห้างหุ้นส่วน จำกัด ป.ว.ช.ลิจิตการสร้างเป็นผู้รับจ้าง จัดหาแรงงานในการขุดค้น ขุดแต่ง สำรวจและเขียนแบบสภาพโบราณสถานก่อนและภายหลังการขุดแต่ง

สัญญาจ้างลงนามวันที่ 31 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2547 ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2547 ถึงวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548

ในการดำเนินงานทางโบราณคดีครั้งนี้ ได้มอบหมายให้ นายเมธาคล วิจักขณะ นักโบราณคดี 7 ว และนายเทิดศักดิ์ เข็นจู่ระ นายช่างโยธา 4 เป็นผู้ปฏิบัติและควบคุมงาน

โดยมี นายทรงวุฒิ ธรรมขันติพงษ์ เป็นนักโบราณคดีประจำแหล่ง ทำหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติงานในภาคสนาม การวิเคราะห์โบราณวัตถุ และจัดทำรายงานเบื้องต้น

ขอขอบคุณ บุคคลอีกหลายท่านที่ไม่สามารถจะกล่าวนามได้ ที่ได้อนุเคราะห์ช่วยเหลือให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ยิ่ง ไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้จัดทำ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทนำ	1
บทที่ 1 การดำเนินงานชุดแต่งโบราณสถาน	4
1.1 ตำแหน่งที่ตั้งและสภาพแวดล้อมของโบราณสถาน	4
1.2 ประวัติโบราณสถาน	4
1.3 ประวัติการทำงานที่ผ่านมา	4
1.4 สภาพโบราณสถานก่อนการชุดแต่ง	5
1.5 การวางผังหลุมชุดแต่งและชุดคั่น	5
1.6 เทคนิคการชุดคั่นทางโบราณคดี	5
1.7 การเก็บหลักฐานและบันทึกข้อมูล	5
1.8 การทำผังหลังการชุดแต่ง	5
บทที่ 2 การชุดคั่นทางโบราณคดี	7
2.1 หลุมชุดคั่นที่ 1	7
2.1.1 ชั้นดินธรรมชาติ	7
2.1.2 โบราณวัตถุแบ่งตามชั้นวัฒนธรรม	7
2.1.3 ชั้นวัฒนธรรม	7
2.1.4 บทวิเคราะห์และแปลความ	9
2.2 หลุมชุดคั่นที่ 2	9
2.3 หลุมชุดคั่นที่ 3	11
2.4 หลุมชุดคั่นที่ 4	12
2.5 หลุมชุดคั่นที่ 5	13
2.6 หลุมชุดคั่นที่ 6	13
2.7 หลุมชุดคั่นที่ 7	13
2.8 สรุป	13

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 สรุป	15
เชิงอรรถ	
ภาพถ่าย	
แผนผัง	
บันทึกประจำวัน	
สัญญา	

บทนำ

ความเป็นมาของโครงการ

พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง ตั้งอยู่ในพื้นที่พระราชวังโบราณด้านทิศตะวันออก โดยกรมศิลปากรออกแบบและปั้นหล่อ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินทรงเททองหล่อพระบรมราชานุสาวรีย์นี้ ณ กรมศิลปากร เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พระพุทธศักราช 2512 และเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พระพุทธศักราช 2513 เนื่องจากด้านทิศใต้ของพระราชานุสาวรีย์มีศาลาทรงไทยบังด้านหน้ารูปปั้นสมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง

ทำให้ทัศนียภาพไม่สวยงาม กรมศิลปากรได้ตระหนักถึงความสำคัญของพระราชานุสาวรีย์แห่งนี้ จึงให้มีการสำรวจและขุดตรวจเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์และสาธารณูปโภคพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการปรับปรุงและพัฒนาาระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โบราณสถาน และจัดทำรายงานการดำเนินงานประกอบไปด้วย

1. งานอนุรักษ์โบราณสถานวัดชุมแสง (รายงานเล่มที่ 1)
2. งานอนุรักษ์โบราณสถานพระปรางค์มุนีวัดมหาธาตุ (รายงานเล่มที่ 2)
3. งานอนุรักษ์โบราณสถานพระที่นั่งเย็น (รายงานเล่มที่ 3)
4. งานปรับปรุงภูมิทัศน์และสาธารณูปโภคพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง (รายงานเล่มที่ 4)
5. งานอนุรักษ์โบราณสถานวัดพระราม (รายงานเล่มที่ 5)
6. งานปรับปรุงภูมิทัศน์และสาธารณูปโภคบึงพระราม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการอนุรักษ์และส่งเสริมไว้ซึ่งโบราณวัตถุสถาน อันเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติไทยให้คงอยู่สืบไป
2. เพื่อสงวนรักษาไว้ให้เป็นสถานที่ศึกษาหาความรู้ เป็นแนวทางในการศึกษาด้านศิลปะและสถาปัตยกรรมของการก่อสร้างอาคารสมัยอยุธยา และการใช้วัสดุตลอดจนถึงวิธีการช่างต่าง ๆ ในสมัยนั้นให้เป็นที่ปรากฏอย่างชัดเจน
3. เพื่อเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลวิชาการด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ในการศึกษาและอ้างอิงต่อไป

1. เพื่อป้องกันการพังทลายของโบราณสถาน รวมทั้งป้องกันการบุกรุกทำลาย

ขอบเขตและรายละเอียดของงาน

1. งานสำรวจสภาพพื้นที่ปัจจุบัน
2. งานสำรวจจุดแต่งทางโบราณคดีและจัดทำแบบสำรวจ และวิเคราะห์ผลสำรวจทางโบราณคดี
3. งานบูรณะแนวกำแพงพระราชวังโบราณด้านทิศตะวันออกและด้านทิศใต้ของพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง ความสูงเฉลี่ย 0.50 เมตร (เพิ่มเติมจากของเดิมที่บูรณะไว้แล้ว)
4. งานปรับปรุงภูมิทัศน์และสาธารณูปโภคพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง

พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง ในกำแพงพระราชวังโบราณด้านทิศตะวันออกและทิศใต้ ตำบลประจักษ์ อำเภอนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีปฏิบัติงานและข้อกำหนดต่าง ๆ

ตามมาตรฐานงานโบราณคดี ของสำนักงานโบราณคดีและมาตรฐานอนุรักษ์โบราณสถานของกรมศิลปากร

ระยะเวลาปฏิบัติงาน

ใช้เวลาปฏิบัติงานทั้งสิ้น จำนวน 300 วัน (ตั้งแต่วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2547 ถึงวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548)

งบประมาณที่ได้รับ

เป็นส่วนหนึ่งของงบประมาณของโครงการปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โบราณสถานบึงพระรามเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 39,200,000 บาท (สามสิบล้านเก้าแสนสองแสนบาทถ้วน) โดยแยกงานปรับปรุงภูมิทัศน์และสาธารณูปโภคพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าอยู่ทองเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 3,767,600 บาท (สามล้านเจ็ดแสนหกหมื่นเจ็ดพันหกร้อยบาทถ้วน)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

1. สำนักงานศิลปากรที่ 3 พระนครศรีอยุธยา
2. อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา
3. สำนักงานโบราณคดี กรมศิลปากร

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ช่วยให้สามารถศึกษาลักษณะทางด้านสถาปัตยกรรมของโบราณสถานโบราณสถานพระพรangkมม วัฒนหธาตุ ได้อย่างชัดเจน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการประวัติศาสตร์และโบราณคดีสมัยอยุธยา
2. ช่วยสร้างทัศนคติและความเข้าใจอันดีงามในการอนุรักษ์โบราณสถาน ให้กับประชาชนโดยทั่วไปที่มีต่อกรมศิลปากร
3. ช่วยพัฒนาส่งเสริมให้โบราณสถานแห่งนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่จะให้ทั้งความรู้ และความสวยงามกับนักท่องเที่ยวทั่วไป
4. ช่วยสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลที่ให้ช่วยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในประเทศ

บทที่ 1

การดำเนินงานชุดค้นทางโบราณคดี

1.1 ตำแหน่งที่ตั้งและสภาพแวดล้อมของโบราณสถาน

พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง ตั้งอยู่ตำบลประตู่ชัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ภาพถ่ายที่ 1)

โดยมีระวาง 5137 IV ลำดับชุด L 7017 พิมพ์ครั้งที่ 1 – RTSD จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พิกัด 688872

ตำแหน่งที่ตั้งภูมิศาสตร์ประมาณเส้นรุ้งที่ 14 องศา 21 ลิปดา 13 ฟลิปดาเหนือและเส้นแวงที่ 100 องศา 33 ลิปดา 44 ฟลิปดาตะวันออก

1.2 ประวัติของโบราณสถาน

สมเด็จพระรามาธิบดีศรีสุนทรบรมบพิตร พระพุทธเจ้าอยู่หัว พระรามาธิบดีที่ 1 อุ่ทอง พระปฐมบรมกษัตริราชเจ้าแห่งกรุงศรีอยุธยาได้ตั้งกรุงศรีอยุธยา เมื่อวันศุกร์ขึ้น 6 ค่ำ เดือน 5 ปีชวด โทศก พระพุทธศักราช 1893 เวลา 3 นาฬิกา 9 บาท ประชาชนชาวไทยทั้งมวลน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าฯ จึงพร้อมใจกันสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ โดยให้กรมศิลปากรออกแบบและปั้นหล่อ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าเสด็จพระราชดำเนินทรงเททองหล่อพระบรมราชานุสาวรีย์นี้ ณ กรมศิลปากร

เมื่อวันเสาร์ที่ 28 มิถุนายน พระพุทธศักราช 2512 และเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดเมื่อวันพุธที่ 24 มิถุนายน พระพุทธศักราช 2513

1.3 ประวัติการทำงานที่ผ่านมา

พื้นที่ตั้งพระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระเจ้าอยู่ทองเป็นพื้นที่ภายในกำแพงพระราชวังหลวงด้านทิศตะวันออก เป็นที่ห้องสนามหลวงหน้าพระที่นั่งจักรวรรดิไพชยนต์มหาปราสาท และเป็นทางเดินนำราชทูตฝรั่งเศสเข้าไปสู่ที่รับแขกเมือง (ตามผังของแกมปีเฟอร์) และเป็นช่องทางเดินที่ขุนนางใช้เข้าไปวัดพระศรีสรรเพชญ์ ตรงประตูทิวทิศ

1.4 สภาพปัจจุบันของโบราณสถานก่อนการขุดค้น

พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง ตั้งอยู่ภายในพื้นที่ท้องสนามหลวงหน้าพระที่นั่งจักรวรรดิไพชยนต์มหาปราสาทและด้านหน้าวัดพระศรีสรรเพชญ์ทางด้านทิศตะวันออก โดยพระราชานุสาวรีย์หันพระพักตร์ไปทางด้านทิศใต้ มีศาลาทรงไทยบังหน้าพระราชานุสาวรีย์ขุดแต่งเพื่อการบูรณะ

ด้านทิศตะวันออกเป็นแนวคันหูลวง นอกจากพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง และศาลาทรงไทยนอกนั้นไม่มีสิ่งก่อสร้างถาวรใด ๆ

1.5 การวางผังหลุมขุดแต่งและขุดค้นทางโบราณคดี

เพื่อตรวจสอบพื้นที่ด้านทิศตะวันออกที่ติดกำแพงวัด ก่อนที่นำศาลาที่อยู่ด้านทิศใต้ย้ายตำแหน่งไปตั้งให้เหมาะสมและตรวจสอบโบราณสถานภายในพื้นที่ท้องสนามหลวง เช่น ฉนวนทางเดินที่ขุนนางใช้เข้าไปในวัดพระศรีสรรเพชญ์ ตรงประตูทิวทิศไฟศาลและทางเข้าพระที่นั่งจักรวรรดิไพชยนต์ กำหนดหลุมขุดค้น จำนวน 7 หลุม โดยกำหนดจุด FIX POINT ไว้ที่ฐานพระราชานุสาวรีย์พระเจ้าอยู่ทองระดับฐานชั้นล่างเป็นระดับ 0.00 CMDT. ถ้าระดับมาที่พื้นเฉลี่ย 20 เซนติเมตร

การวางผังหลุมขุดแต่ง ได้กำหนดเส้นหลักตามแนวแกนทิศเหนือ-ใต้ และตะวันออก-ตะวันตก ตัดกันผ่านจุด FIX POINT จุดตัดเส้นเป็นมุมฉาก ระยะห่าง 5 เมตร โดยเรียกชื่อหลุมตามแนวแกนทิศเหนือ-ใต้ ก่อนตามด้วยแกนทิศตะวันออก-ตะวันตก เช่น N2E3, S5W2 .

โดยหลุมขุดค้นที่ 1 อยู่ในพื้นที่กริด N 15873600 E 668660 ตรงประตู อากเนย์ยัตตรา เป็นหลุมขุดค้น ขนาด 5 × 5 เมตร (ภาพถ่ายที่ 2)

หลุมขุดค้นที่ 2 อยู่ในพื้นที่กริด N 1587340 E 66880 ตรงมุมท้องสนาม (วัดพระราม) เป็นหลุมขุดค้นขนาด 5 × 5 เมตร (ภาพถ่ายที่ 3)

หลุมขุดค้นที่ 3 อยู่ในพื้นที่กริด N 1587420 E 66880 ตรงทางเข้าประตูอากเนย์ยัตตรา เป็นหลุมขุดค้นขนาด 4 × 5 เมตร (พื้นที่จำกัดเพราะต้นไม้ขวางหลุมอยู่) (ภาพถ่ายที่ 4)

หลุมขุดค้นที่ 4 อยู่ในพื้นที่กริด N 15874600 E 66860 ตรงมุมประตูศิลาภิรมย์ เป็นหลุมขุดค้นขนาด 5 × 5 เมตร (ภาพถ่ายที่ 5)

หลุมขุดค้นที่ 5 อยู่ในพื้นที่กริด N 15873400 E 668580 ใกล้ประตูทิวทิศไฟศาล เป็นหลุมขุดค้น ขนาด 5 × 6 เมตร (ภาพถ่ายที่ 6)

หลุมขุดค้นที่ 6 อยู่ในพื้นที่กริด N 1587440 E 668580 อยู่ติดรั้วพระราชานุสาวรีย์พระเจ้า
อู่ทองด้านทิศตะวันออกพระที่นั่งจักรวรรดิไพชยนต์ เป็นหลุมขุดค้นขนาด 5 × 6 เมตร (ภาพถ่าย
ที่ 7)

หลุมขุดค้นที่ 7 อยู่ในพื้นที่กริด N 1587340 E 668580 อยู่ติดรั้วพระราชานุสาวรีย์พระเจ้า-
อู่ทองด้านทิศตะวันตก ด้านติดกับวัดพระศรีสรรเพชญ์ เป็นหลุมขุดค้น ขนาด 1 × 5 เมตร (ภาพถ่าย
ที่ 8)

---

* กริดหลุมขุดค้น อ้างอิงจากผังบริเวณบึงพระราม

บทที่ 2

การขุดค้นทางโบราณคดี

การขุดค้นบริเวณพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง เพื่อตรวจสอบพื้นที่บริเวณด้านทิศ ตะวันออกที่ติดกำแพงวัด ก่อนที่นำศาลาที่ตั้งอยู่ด้านหน้าพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง ไป ตั้งใหม่แทนที่ตำแหน่งเดิม และเพื่อตรวจสอบแนวโบราณสถานต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่พระราชวัง โบราณด้านทิศตะวันออกและใต้ เช่น ถนนทางเดินที่ขุนนางใช้เข้าไปในวัดพระศรีสรรเพชญ์ตรง ประตูทิวทิศและทางเข้าพระที่นั่งจักรวรรดิไพชยนต์

2.1 หลุมขุดค้นที่ 1

เป็นหลุมขุดค้นขนาด 5×5 เมตร อยู่ในพื้นที่กริด N 15873600 E 668660 ตรงประตู อากเนย์ยัตรา ถ่าระดับจากจุดตายตัว (FIX POINT) มายังจุดระดับพื้นผิว 0 – 20 CMDT. สามารถ แบ่งชั้นดินธรรมชาติได้ดังนี้

2.1.1 ชั้นดินธรรมชาติ

- ชั้นดินธรรมชาติที่ 1 ระดับ 20 – 70 CMDT. พบเป็นดินเหนียวสีน้ำตาลปนรอกไม้ โบราณวัตถุเป็นพวกกระดางต้นไม้อายุไม่กี่สิบปี
- ชั้นดินธรรมชาติที่ 2 ระดับ 70 – 100 CMDT. เป็นดินเหนียวเริ่มมีเศษอิฐเศษ กระเบื้องมุงหลังคาปนอยู่ในปริมาณมากต่างจากระดับชั้นดินระดับบนยังไม่พบแนวโบราณสถาน
- ชั้นดินธรรมชาติที่ 3 ระดับ 100 – 120 CMDT. เริ่มเข้าสู่ชั้นดินธรรมชาติเป็น ดิน เหนียวสีน้ำตาล เศษอิฐมีปริมาณน้อย พบแนวอิฐขนาดกว้าง 1 เมตรใช้อิฐขนาด $15 \times 30 \times 5$ เซนติเมตร วางตัวขนานตามแนวแกนทิศเหนือ – ใต้ (ภาพถ่ายที่ 9)
- ชั้นดินธรรมชาติที่ 4 ระดับ 120 – 140 CMDT. เป็นดินเหนียวสีน้ำตาลปน สีเหลือง เศษอิฐปนมีน้อยมาก
- ชั้นดินธรรมชาติที่ 5 ระดับ 140 – 160 CMDT. เป็นดินเหนียวปนทรายสีเหลือง โบราณวัตถุปนมีน้อยมาก เริ่มเข้าสู่ชั้นดิน STERILE

2.1.2 โบราณวัตถุแบ่งตามชั้นวัฒนธรรม

ชั้นวัฒนธรรมที่ 1 ตรงกับชั้นดินธรรมชาติที่ 3 และ 4 ระดับ 100 – 140 CMDT.

1. โบราณวัตถุที่เป็นส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรม

1.1 กระเบื้องมุงหลังคา

กระเบื้องกาบกล้วยตัวเมีย จำนวน 1 ชิ้น น้ำหนัก 125 กรัม (โบราณวัตถุหมายเลข 5)

2. ภาชนะดินเผาในประเทศ

2.1 ภาชนะดินจากแหล่งเตาบ้านบางปูน

ชิ้นส่วนไหเนื้อแกร่งสีเทา บริเวณไหล่เป็นลายกคประทับเส้นขนานคู่กัน ภายในเป็นรูปคล้ายกรอบหน้าต่าง (ภาพถ่ายที่ 16) จำนวน 1 ชิ้น น้ำหนัก 75 กรัม (โบราณวัตถุหมายเลข 6)

2.2 ภาชนะดินเผาจากแหล่งเตาสุโขทัย

ปากชามเนื้อแกร่งเขียนสีดำบนเคลือบขาวได้เคลือบใส จำนวน 1 ชิ้น น้ำหนัก 55 กรัม (โบราณวัตถุหมายเลข 7) (ภาพถ่ายที่ 17)

3. ภาชนะดินเผาจากแหล่งเตาต่างประเทศ

3.1 เครื่องถ้วยจีน

- ชิ้นส่วนจำตัวเครื่อง ถ้วยเขียนสีน้ำเงินบนพื้นขาวได้เคลือบใส เป็นลายพันธุ์พฤกษา จำนวน 2 ชิ้น น้ำหนัก 20 กรัม (โบราณวัตถุหมายเลข 8)

- ชิ้นส่วนก้นถ้วยเขียนสีน้ำเงินบนพื้นขาวได้เคลือบใส ก้นด้านในเป็นวงแหวน จำนวน 2 วง จำนวน 2 ชิ้น น้ำหนัก 55 กรัม (โบราณวัตถุหมายเลข 9)

- ถ้วยเขียนสีน้ำเงินบนพื้นขาวได้เคลือบใสเป็นลายพันธุ์พฤกษาด้านในก้นด้านในเป็นรูปวงแหวนจำนวน 2 วง มีลายใบไม้ ก้นด้านนอกเป็นลักษณะที่เรียกว่า “เครื่องกระเบื้องฐานหลุม” (HOLE BOTTOM) จากแหล่งเตาภาคใต้ แถบมณฑลฝูเจี้ยนหรือกว้างตงกำหนดอายุ ช่วงพุทธศตวรรษที่ 21 (ศิลปะเครื่องถ้วยในประเทศไทย : 101) จำนวน 1 ชิ้น น้ำหนัก 20 กรัม (ภาพถ่ายที่ 18) (โบราณวัตถุหมายเลข 10)

- ก้นถ้วยเนื้อแกร่งสีเทาเคลือบน้ำตาลมีรอยแตกราน (CRACK) ของน้ำเคลือบจากแหล่งเตาหลงฉวน จำนวน 1 ชิ้น น้ำหนัก 35 กรัม (โบราณวัตถุหมายเลข 11)

ชั้นวัฒนธรรมที่ 2 ตรงกับชั้นดินธรรมชาติ 2 ระดับ 70 – 100 CMDT

1. โบราณวัตถุที่เป็นส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรม

1.1 กระเบื้องมุงหลังคาคินเผา

- 1.1.1 กระเบื้องกาบกล้วยตัวผู้ จำนวน 17 ชั้น น้ำหนัก 2,110 กรัม (โบราณวัตถุหมายเลข 1)
- 1.1.2 กระเบื้องกาบกล้วยตัวเมีย จำนวน 2 ชั้น น้ำหนัก 275 กรัม (โบราณวัตถุหมายเลข 2)
- 1.1.3 กระเบื้องแผ่นเรียบ จำนวน 1 ชั้น น้ำหนัก 30 กรัม (โบราณวัตถุหมายเลข 3)
- 1.1.4 กระเบื้องปูพื้น จำนวน 1 ชั้น น้ำหนัก 245 กรัม

2.1.3 ชั้นวัฒนธรรม

หลุมขุดค้นที่ 1 พบหลักฐานตั้งแต่สมัยอยุธยาไปจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์จึงกำหนดเป็นหลุมขุดหลักเพื่อเปรียบเทียบกับหลุมขุดค้นอื่น ๆ

- ชั้นวัฒนธรรมที่ 1 อยู่ตรงชั้นดินธรรมชาติที่ 3 และ 4 เป็นชั้นดินสมัยอยุธยา หลักฐานที่พบเป็นแนวอิฐลักษณะคล้ายแนวกำแพงวางตัวตามแนวแกนทิศเหนือ-ใต้
- ชั้นวัฒนธรรมที่ 2 อยู่ชั้นดินธรรมชาติที่ 2 เป็นชั้นพังทลายของโบราณสถานอยุธยา
- ชั้นวัฒนธรรมที่ 3 อยู่ชั้นดินธรรมชาติที่ 1 เป็นชั้นปรับพื้นที่ใช้งานของพระราชานุสาวรีย์พระเจ้าอู่ทอง

2.1.4 บทวิเคราะห์และแปลความ

พื้นดินระดับ 0 – 30 CMDT จากพื้นผิวลงไปเป็นชั้นดินที่นำมาถมปรับพื้นที่ครั้งสร้างพระราชานุสาวรีย์ พ.ศ. 2513 หรือ 30 กว่าปีมาแล้ว พื้นระดับ 30 CM จากพื้นผิวลงไปเป็นชั้นทับถมพังทลายของโบราณสถานสมัยอยุธยา ส่วนระดับ 100 CM ลงไปเป็นชั้นดินก่อนสมัยอยุธยาตอนปลาย

2.2 หลุมขุดค้นที่ 2

เป็นหลุมขุดค้นขนาด 5 × 5 เมตร อยู่ในพื้นที่กริด N 1587420 E66880 ตรงป้อมมุมท้องสนาม (วัดพระราม) ถ่าระดับจากจุดตายตัว (FIX POINT) มายังจุดระดับพื้นผิว 0 – 30 CMDT สามารถแบ่งชั้นดินธรรมชาติได้ดังนี้

2.2.1 ชั้นดินธรรมชาติ

- ชั้นดินธรรมชาติที่ 1 ระดับ 0 – 30 CMDT. ลักษณะเป็นดินถมสีน้ำตาล (สมัยสร้างรั้วเหล็กรอบอนุสาวรีย์) โบราณวัตถุที่พบเศษกระเบื้องมุงหลังคาแบบกาบกล้วย จำนวน 2 – 3 ชั้น

ปนเศษภาชนะดินเผาแบบพื้น ชินส่วนเตาเชิงกราน – แต่โบราณวัตถุเหล่านี้ถูกเคลื่อนย้าย มาในช่วงเวลาไม่กี่สิบปี เพราะในระดับชั้นดินนี้มีหินสำหรับเทถนน หรือผสมคอนกรีตอยู่

- ชั้นดินธรรมชาติที่ 2 ระดับ 30 – 60 CMDT ลักษณะเป็นดินถมสำหรับสร้างรั้ว
- ชั้นดินธรรมชาติที่ 3 ระดับ 60 – 90 CMDT พบอิฐหักขนาด $16 \times 30 \times 5 \times 10 \times 15 \times 9$ เซนติเมตร กระจายอยู่ทั่วหลุม ตรงมุมด้านทิศตะวันตก พบแนวอิฐขนาดกว้าง 1 เมตร ใช้อิฐขนาด $17 \times 20 \times 10$ เซนติเมตร จำนวน 2 แถว ก่อแทนอิฐขนาด $16 \times 30 \times 5$ เซนติเมตร อิฐขนาด $17 \times 20 \times 10$ เซนติเมตร มีการเจาะรูตรงเป็นรูกว้าง 1.5 เซนติเมตร แนวอิฐที่พบขนานกับแนวกำแพงด้านทิศตะวันออกในด้าน NEQ 5.30 ส่วนด้าน SEQ ระยะ 5.10 เมตร (ภาพถ่ายที่ 10)

2.2.2 โบราณวัตถุแบ่งตามชั้นดินวัฒนธรรม

ชั้นวัฒนธรรมที่ 3 ตรงกับชั้นดินธรรมชาติที่ 1, 2 และ 3 เป็นชั้นทับถมสร้างพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง

1. โบราณวัตถุที่เป็นส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรม
  - 1.1 กระเบื้องมุงหลังคา
    - กระเบื้องกาบกล้วยตัวผู้ จำนวน 2 ชิน น้ำหนัก 110 กรัม (โบราณวัตถุหมายเลข 1)
    - กระเบื้องกาบกล้วยตัวเมีย จำนวน 2 ชิน น้ำหนัก 115 กรัม (โบราณวัตถุหมายเลข 2)
    - กระเบื้องแผ่นเรียบ จำนวน 1 ชิน จำนวน 25 กรัม (โบราณวัตถุหมายเลข 3)
  2. โบราณวัตถุที่เป็นรูปเคารพทางศาสนา
    - ชินส่วนพระพุทธรูปสำริด เป็นฐานพระชัยมงคลไม่สมบูรณ์ จำนวน 2 ชิน น้ำหนัก 80 กรัม (โบราณวัตถุหมายเลข 11)
  3. ภาชนะดินเผาในประเทศ
    - 4) ภาชนะดินเผาจากแหล่งเตาพื้นเมือง
      - ชินส่วนฝาหม้อเนื้อดิน จำนวน 3 ชิน น้ำหนัก 150 กรัม (โบราณวัตถุหมายเลข 4)
      - ลำตัวหม้อเนื้อดินลายกดประทับรูปพื้นปลา จำนวน 1 ชิน น้ำหนัก 25 กรัม (โบราณวัตถุหมายเลข 5)

ภาชนะดินเผาจากแหล่งเตาบ้านบางปูน

- ชิ้นส่วนลำตัวไหเนื้อแกร่งสีเทา มีรอยกดประทับรูปตัวอุ จำนวน 1 ชิ้น น้ำหนัก 45 กรัม (โบราณวัตถุหมายเลข 6)

4. ภาชนะดินเผาต่างประเทศ

เครื่องถ้วยจีน

- ชิ้นส่วนฝาโถหรือชามเขียนลายสีน้ำเงินบนพื้นขาวใต้เคลือบใส เขียนลายพันธุ์พฤกษา กำหนดอายุอยู่ในพุทธศตวรรษที่ 23 – 24 จำนวน 1 ชิ้น น้ำหนัก 40 กรัม (โบราณวัตถุหมายเลข 7)

- ชิ้นส่วนฝาโถเขียนลายสีบนเคลือบ กำหนดอายุอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 22 – 23 ลงไป จำนวน 1 ชิ้น น้ำหนัก 40 กรัม (โบราณวัตถุหมายเลข 8)

- ก้นชามเขียนสีน้ำเงินบนพื้นขาวใต้เคลือบใส มีลายเป็นรูปวงแหวนที่ก้นด้านนอก 2 วง แต่ลวดลายส่วนอื่นไม่พบจำนวน 3 ชิ้น น้ำหนัก 95 กรัม (โบราณวัตถุหมายเลข 9)

- ก้นถ้วยสีขาวและเขียนสีน้ำเงินบนพื้นขาวใต้เคลือบใส ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางก้น 3.9 เซนติเมตร 4 ชิ้น น้ำหนัก 90 กรัม (โบราณวัตถุหมายเลข 10)

บทวิเคราะห์และแปลความ

ในหลุมขุดค้นที่ 2 พบชิ้นดินถมปรับพื้นที่สร้างพระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง และแนวอิฐสมัยรัตนโกสินทร์

2.3 หลุมขุดค้นที่ 3

เป็นหลุมขุดค้นขนาด 4×5 เมตร กริด N158742 E66880 ตรงประตูอากเนย์ยาตรา

2.3.1 ชั้นดินธรรมชาติ

ชั้นดินธรรมชาติที่ระดับ 0 – 30 CMDT เป็นชั้นดินปรับปรุงพื้นสร้างรั้วพระราชานุสาวรีย์

ชั้นดินธรรมชาติ 2 ระดับ 30 – 60 CMDT หรือ CM ลงไปจากพื้นผิวพบแนวอิฐขนาดกว้าง 1 เมตร ใช้อิฐขนาด $15 \times 7 \times 5$ เซนติเมตรครึ่งก้อน ก่อเป็นแนวกำแพงด้านทิศตะวันออก (ภาพถ่ายที่ 10)

2.3.2 ชั้นดินวัฒนธรรม

พบชั้นดินวัฒนธรรมในหลุมขุดค้นที่ 3 เป็นแนวอิฐสมัยรัตนโกสินทร์เพราะสร้างขวางประตูเข้าพระราชวังด้านทิศตะวันออก

บทวิเคราะห์และแปลความ

เป็นแนวอิฐที่พบในหลุมขุดค้น 2 วางตัวตามแนวแกนทิศเหนือ-ใต้

2.4 หลุมขุดค้นที่ 4

เป็นหลุมขุดค้นขนาด 5×5 เมตร อยู่ในพื้นที่กริด N 15874600 E66860 ตรงมุมประตูศิลา-ภิรมย์ (ภาพถ่ายที่ 11)

2.4.1 ชั้นดินธรรมชาติ

ชั้นดินธรรมชาติที่ 1 ระดับ 30 CMDT ลงไปพบแนวอิฐแบบเดียวกับที่พบในหลุมขุดค้นที่ 2 และ 3 เป็นแนวอิฐที่สร้างในสมัยอยุธยา หรือรัตนโกสินทร์ เพราะเป็นแนวอิฐแบบเดียวกับที่สร้างป้อมปืนเจ้าพรหม (ภาพถ่ายที่ 12)

2.5 หลุมขุดค้นที่ 5

เป็นหลุมขุดค้นขนาด 5×6 เมตร อยู่ในพื้นที่กริด N 15873400 E668580 ใกล้ประตูทิวทิศใต้ สามารถแบ่งชั้นดินธรรมชาติได้ดังนี้

2.5.1 ชั้นดินธรรมชาติ

ชั้นดินธรรมชาติที่ 1 ระดับ 70 CMDT. จากพื้นผิวลงไปพบแนวอิฐแบบเดียวกับที่พบในหลุมขุดค้นที่ 2, 3 และ 4 เป็นแนวอิฐขนาดกว้าง 1 เมตร ใช้อิฐหัก $\frac{1}{2}$ ก้อน ก่อเป็นวงกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.50 เมตร (ภาพถ่ายที่ 13)

ชั้นดินธรรมชาติที่ 2 ระดับ 130 CMDT. หรือระดับ 100 เซนติเมตรพบแนวอิฐขนาดกว้าง 1 เมตร สันนิษฐานว่าเป็นทางเดินสมัยอยุธยา

2.6 หลุมขุดค้นที่ 6

เป็นหลุมขุดค้นขนาด 5×6 เมตร อยู่ในพื้นที่กริด N 1587440 E668580 อยู่ติดรั้วพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าอยู่ทองด้านทิศตะวันตกของพระที่นั่งจักรวรรดิไพชยนต์ สามารถแบ่งชั้นดินธรรมชาติได้ดังนี้

2.6.1 ชั้นดินธรรมชาติ

ชั้นดินธรรมชาติที่ 1 ระดับ 30 CMDT ลงไป พบแนวอิฐลักษณะเดียวกับที่พบในหลุมค้นที่ 2, 3, 4, 5 และ 6 (ภาพถ่ายที่ 15)

ชั้นดินธรรมชาติที่ 2 ระดับ 130 CMDT หรือ 100 ลงไปพบแนวอิฐขนาดกว้าง 1.10 เมตร สันนิษฐานเป็นทางนำราชทูตเข้าสู่ที่รับแขกเมือง

2.7 หลุมขุดค้นที่ 7

เป็นหลุมขุดค้นขนาด 1×5 เมตร อยู่ในพื้นที่กริด N 1587340 E668580 อยู่ติดรั้วพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง ด้านทิศตะวันตก พระที่นั่งจักรวรรดิไพชยนต์ สามารถแบ่งชั้นดินธรรมชาติได้ดังนี้

ชั้นดินธรรมชาติที่ 1 ระดับ 30 CMDT ลงไปพบแนวอิฐลักษณะเดียวกับที่พบในหลุมขุดค้นที่ 2, 3, 4, 5 และ 6 (ภาพถ่ายที่ 15)

ชั้นดินธรรมชาติที่ 2 ระดับ 130 CMDT พบแนวอิฐขนาดกว้าง 1.10 เมตร สันนิษฐานว่าเป็นทางนำราชทูตเข้าสู่ที่รับแขกเมือง

สรุปผลการดำเนินงานขุดตรวจภายในรั้วอนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง

1. พื้นดินระดับ 0 – 30 CM จากพื้นผิวลงไปเป็นชั้นดินที่นำมาถมปรับพื้นที่ครั้งสร้างพระราชานุสาวรีย์ พ.ศ. 2513 หรือ 30 กว่าปีมาแล้ว
2. พื้นระดับ 30 CM จากพื้นผิวมีการสร้างแนวอิฐขนาดกว้าง 1 เมตร กีบบ่อวงกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเฉลี่ย 1.50 เมตร ตั้งแต่ป้อมปืนเจ้าพรหมขนานกับรั้วพระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง เรื่อยมาจนถึงด้านทิศตะวันตกติดกับวัดพระศรีสรรเพชญ์
3. พื้นระดับ 100 CM จากพื้นผิวลงแนวอิฐขนาด 1.10 เมตร ตรงประตูทิวทิศไพศาลตรงเข้าสู่พระที่นั่งจักรวรรดิไพชยนต์ เป็นทางที่สันนิษฐานว่าเป็นแนวกำแพงที่กั้นระหว่างวัดพระศรีสรรเพชญ์กับแนวกำแพงพระราชวังด้านทิศตะวันออก

- (1) เพราะเทคนิคการก่อสร้างต่างจากแนวทางเดินที่ใช้อิฐปูตะแคงสลับลายสานที่พบอยู่ทั่วไปในพระราชวัง
- (2) มาอายุการก่อสร้างก่อนพระที่นั่งจักรวรรดิไพชยนต์เพราะระดับต่ำกว่าพื้นใช้งานของพระที่นั่งถึง 180 CM
- (3) ผังของแอมเฟออร์ไม่พบแนวกำแพงนี้เพราะสร้างก่อนที่แอมเฟออร์เข้ามา กำแพงที่พบสร้างก่อนพระเจ้าปราสาททองสร้างพระที่นั่งไพชยนต์ แต่แอมเฟออร์เข้ามาในสมัยพระเพทราชา

บทที่ 3

สรุป

พระราชานุญาตฯ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงตั้งอยู่ตำบลประตู่ชัย อำเภอพระศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พื้นที่พระราชานุญาตฯ อยู่ในกำแพงพระราชวังหลวงด้านทิศตะวันออกและได้เป็นที่สนามหลวง สำหรับตั้งขบวนเสด็จพระราชดำเนินในสมัยอยุธยา ส่วนกำแพงด้านทิศใต้ตรงประตูทิวทัศน์ไฟศาลเป็นถนนทางเดินสำหรับขุนนางให้เข้าไปวัดพระศรีสรรเพชญ์

วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานในครั้งนี้คือตรวจสอบแนวโบราณสถานต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในท้องสนามหลวงแห่งนี้ เพราะต้องปรับปรุงภูมิทัศน์และสาธารณูปโภคพระราชานุญาตฯ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อย้ายศาลาทรงไทยที่ตั้งอยู่ด้านหน้าพระราชานุญาตฯ ทางด้านทิศใต้ไปยังตำแหน่งที่เหมาะสมไม่ทับซ้อนบนโบราณสถานในสมัยอยุธยาที่อยู่ในพื้นที่กำแพงพระราชวังหลวงด้านทิศตะวันออกและใต้

ข้อมูลที่ได้จากการขุดค้นทั้ง 7 หลุมมีดังนี้

1. พื้นดินระดับ 0 – 30 CMTD จากพื้นผิวลงไปเป็นชั้นดินที่นำมาถมปรับพื้นที่ครั้งสร้างพระราชานุญาตฯ พ.ศ. 2513 หรือ 30 กว่าปีแล้ว

2. พื้นระดับ 30 CMTD ลงไปมีแนวอิฐขนาดกว้าง 1 เมตร กว้างช่องกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเฉลี่ย 1.50 เมตร ตั้งแต่ป้อมปืนเจ้าพรหม ขนานกับรั้วพระราชานุญาตฯ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่อยมาจนถึงด้านทิศตะวันตกติดกับวัดพระศรีสรรเพชญ์ เป็นแนวอิฐที่สร้างในสมัยรัตนโกสินทร์ เพราะสร้างทับแนวป้อมหรือกำแพงสมัยอยุธยาและสร้างขวางทางเข้าประตูอักษะยาตรา เพราะเป็นไปไม่ได้ที่สร้างในสมัยอยุธยา เพราะขวางทางกำแพงวัง

3. พื้นระดับ 100 CMTD จากพื้นผิวลงไปพบแนวอิฐขนาดกว้าง 1.10 เมตร ตรงประตูทิวทัศน์ไฟศาลเข้าสู่พระที่นั่งจักรวรรดิไพชยนต์ในหลุมขุดค้นที่ 6 และ 7 สันนิษฐานว่าเป็นแนวกำแพงที่สร้างก่อนกำแพงวัดพระศรีสรรเพชญ์ ในสมัยปัจจุบัน

(1) เพราะเทคนิคการก่อสร้างต่างจากแนวทางเดินที่ใช้อิฐปูตะแคงสลับลายสานที่พบอยู่ทั่วไปในพระราชวัง

(2) มีอายุการก่อสร้างพระที่นั่งจักรวรรดิไพชยนต์ เพราะระดับต่ำกว่าพื้นใช้งานของพระที่นั่ง 180 CMTD.

(3) ผังของกำแพงไม่พบแนวกำแพงนี้ เพราะสร้างก่อนที่กำแพงเข้ามากำแพงที่พบสร้างก่อนพระเจ้าปราสาททองสร้างพระที่นั่งจักรวรรดิไพชยนต์แต่กำแพงเข้ามาในสมัยพระเพทราชา

บรรณานุกรม

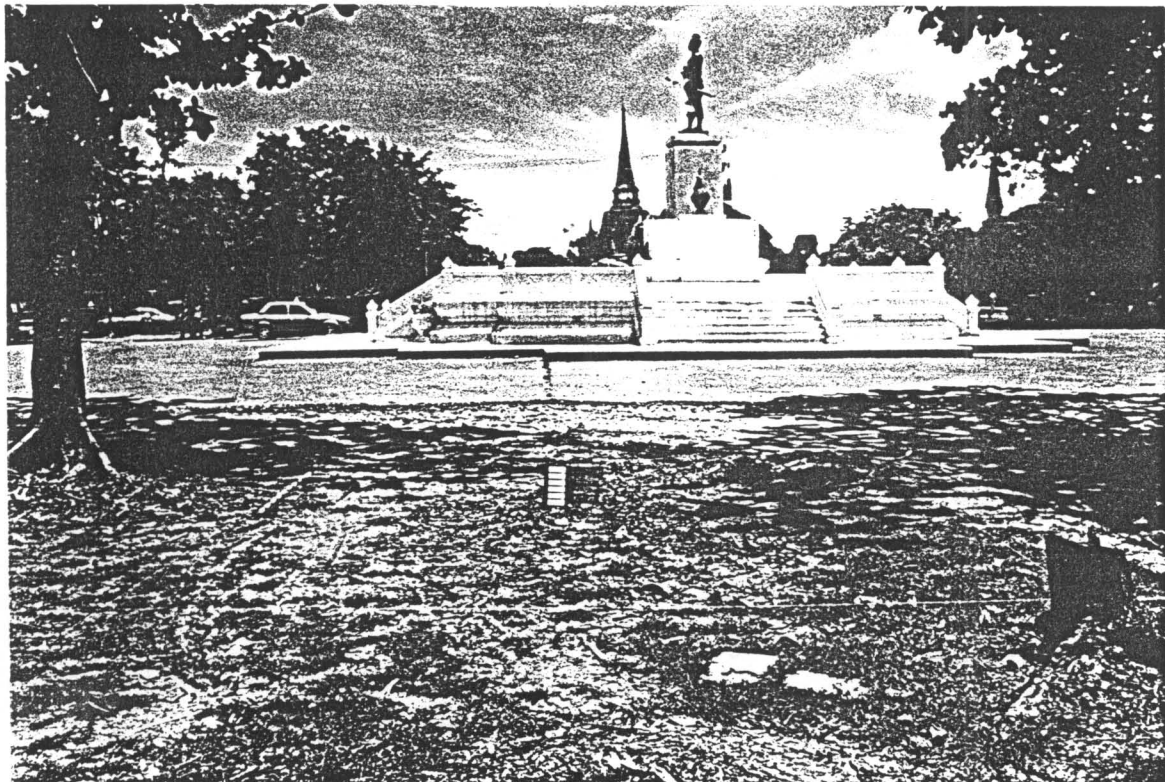
- กรมศิลปากร. คำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การขุนหลวงหาวัด และพระราชพงศาวดารกรุงเก่า ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คลังวิทยา ; มปป.
- กรมศิลปากร. เรื่องกฎหมายตราสามดวง. มปป ; 2531.
- กรมศิลปากร. ประชุมพงศาวดารเล่มที่ 11. (ประชุมพงศาวดารภาคที่ 13. “ตำนานวังหน้า”).
พระนคร : องค์การคำครุสภา, 2507.
- กรมศิลปากร. ประชุมพงศาวดาร เล่ม 11 (ประชุมพงศาวดารภาคที่ 13 – 14). กรุงเทพฯ :
องค์การคำครุสภา ; มปป.
- กองโบราณคดี กรมศิลปากร. แหล่งเตาเผาบ้านบางปูน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์, 2531.
- กองโบราณคดี กรมศิลปากร. เตาแม่ น้ำน้อย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์, 2531.
- วนาศรี สามนเสน (แปล). พงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับวันวลิต พ.ศ. 2182. ศาสตราจารย์ เดวิด
เด ้วยอาจ. บรรณาธิการกรุงเทพฯ : ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2523.
- กรมศิลปากร กองโบราณคดี. โบราณคดีสีคราม. กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด,
2531.
- กรมศิลปากร กองโบราณคดี. โบราณคดีสีคราม 2 เครื่องถ้วยจากทะเล. กรุงเทพฯ : บริษัทสำนัก
พิมพ์สมาพันธ์ จำกัด, 2533.
- กรมศิลปากร กองโบราณคดี. เครื่องถ้วยญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2540.
- คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทยสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. คำให้การขุนหลวง
หาวัดประตูทรงธรรม. เอกสารจากหอหลวงแถลงงานประวัติศาสตร์ เอกสารโบราณคดี.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2534.
- ปรีดา ศรีชลาลัย. “คำให้การขุนหลวงวัดประตูทรงธรรม”. แถลงงานประวัติศาสตร์เอกสาร
โบราณคดี ปีที่ 3 เล่ม 1 มกราคม 2512.
- ไพโรจน์ เกษแม่นกิจ แปล. บันทึกเรื่องสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศไทยกับนานาประเทศใน
คริสต์ศตวรรษที่ 17 เล่ม 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2512.
- ภูษงค์ จันวิช และคณะ. ศิลปวัตถุ. บริษัท โอสโตสภา (เด็กเฮงหนู) จำกัด และบริษัทในเครือจัดพิมพ์
ในงานพระราชทานเพลิงศพนายสวัสดิ์ โอสตานุเคราะห์. กรุงเทพฯ : เจริญทองการพิมพ์
(กิม ไซ้), 2529.

บรรณานุกรม (ต่อ)

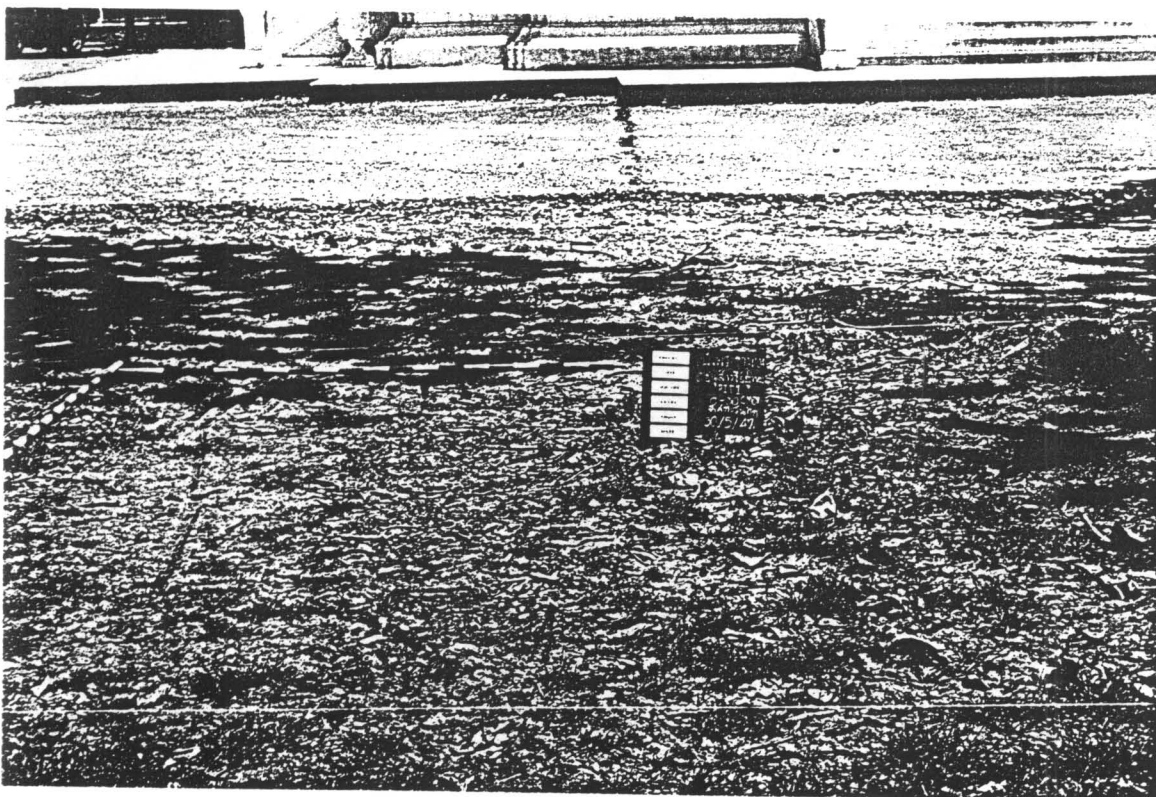
วินัย พงศ์ศรีเพียร. สมเด็จพระนเรศวรมหาราช 400 ปีของการครองราชย์. “ความสำคัญของ
รัชกาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช”. คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทยและจัดพิมพ์
เอกสารทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี สำนักนายกรัฐมนตรี, กรุงเทพฯ : รุ่งแสงการพิมพ์
; มปป.

อาจารย์สายสุวรรพ (แปล). ไทยในจดหมายเหตุแกมเฟอร์. พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานฌาปนกิจศพ
นางคำมา มุทิตางกูร, มปป : 2501.

ภาคผนวก

ภาพถ่ายที่ 1 ภาพพระราชนุสาวรีย์ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ด้านทิศตะวันตก
(ฟิล์มม้วนที่ 1/8)

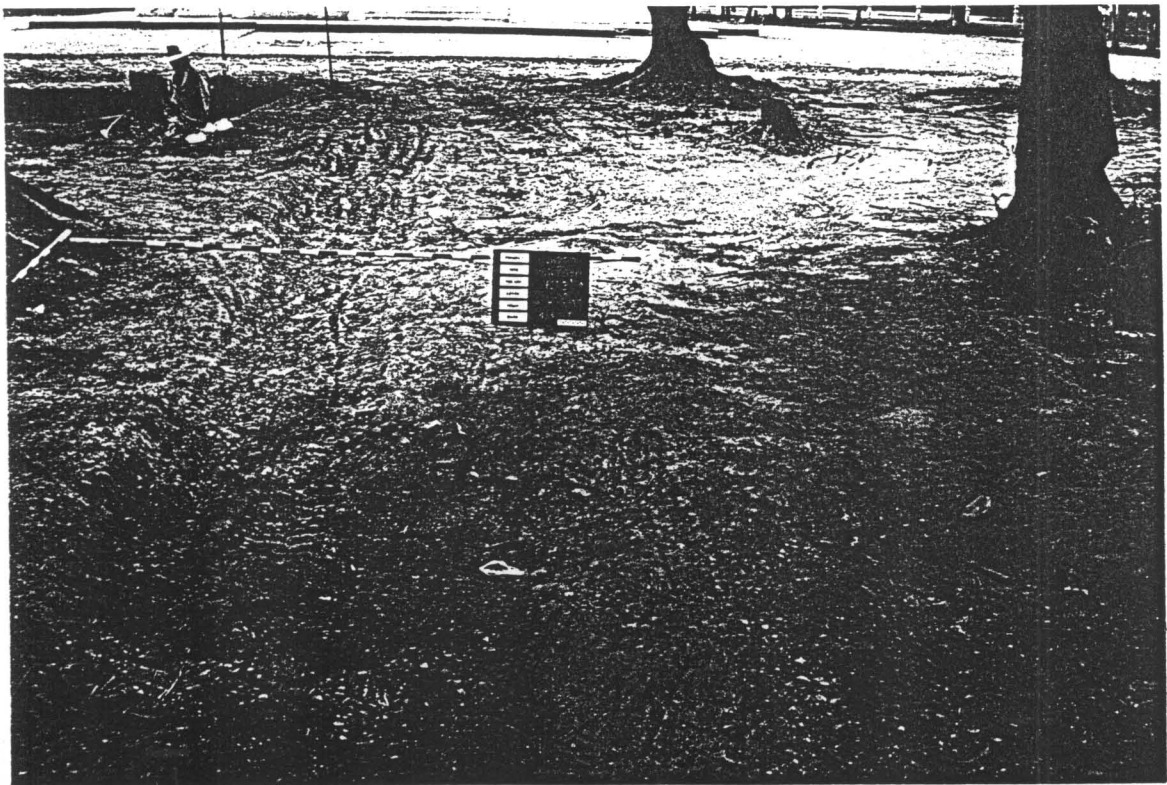

ภาพถ่ายที่ 2 ภาพหลุมขุดค้นที่ 1
(ฟิล์มม้วนที่ 1/9)

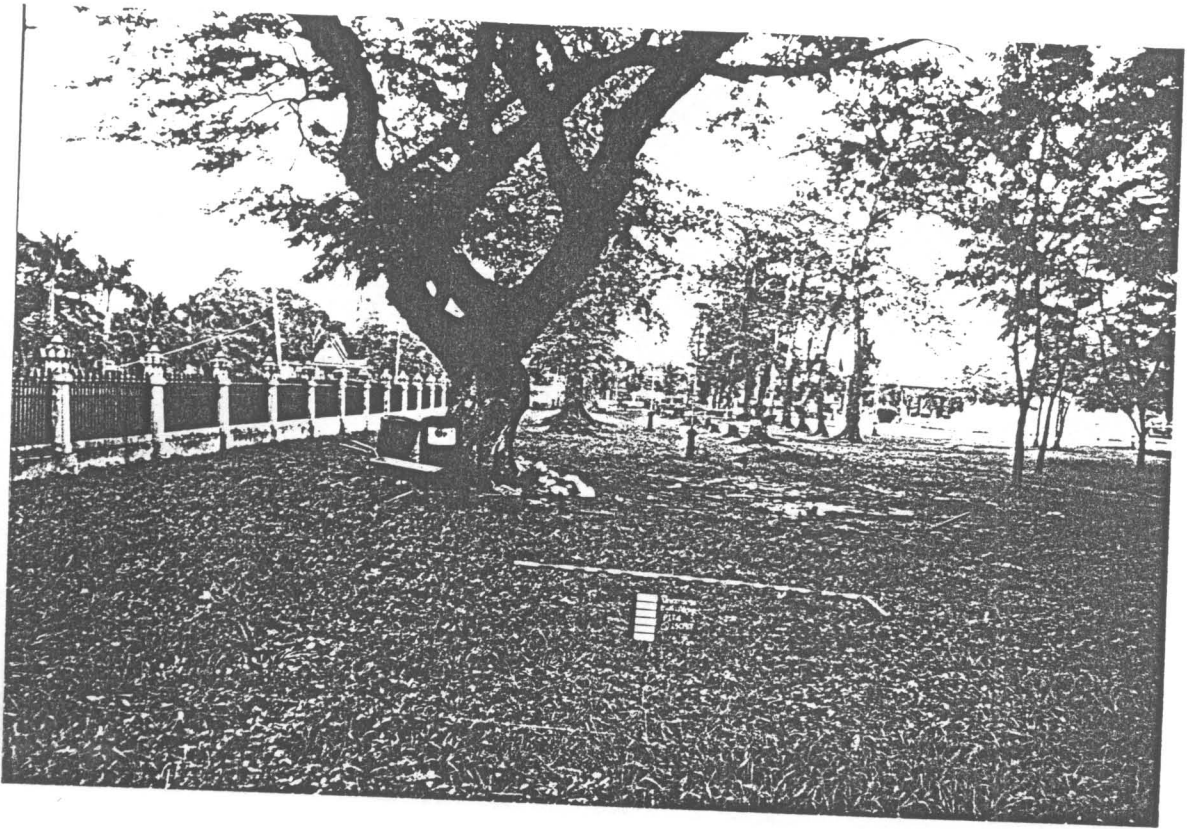

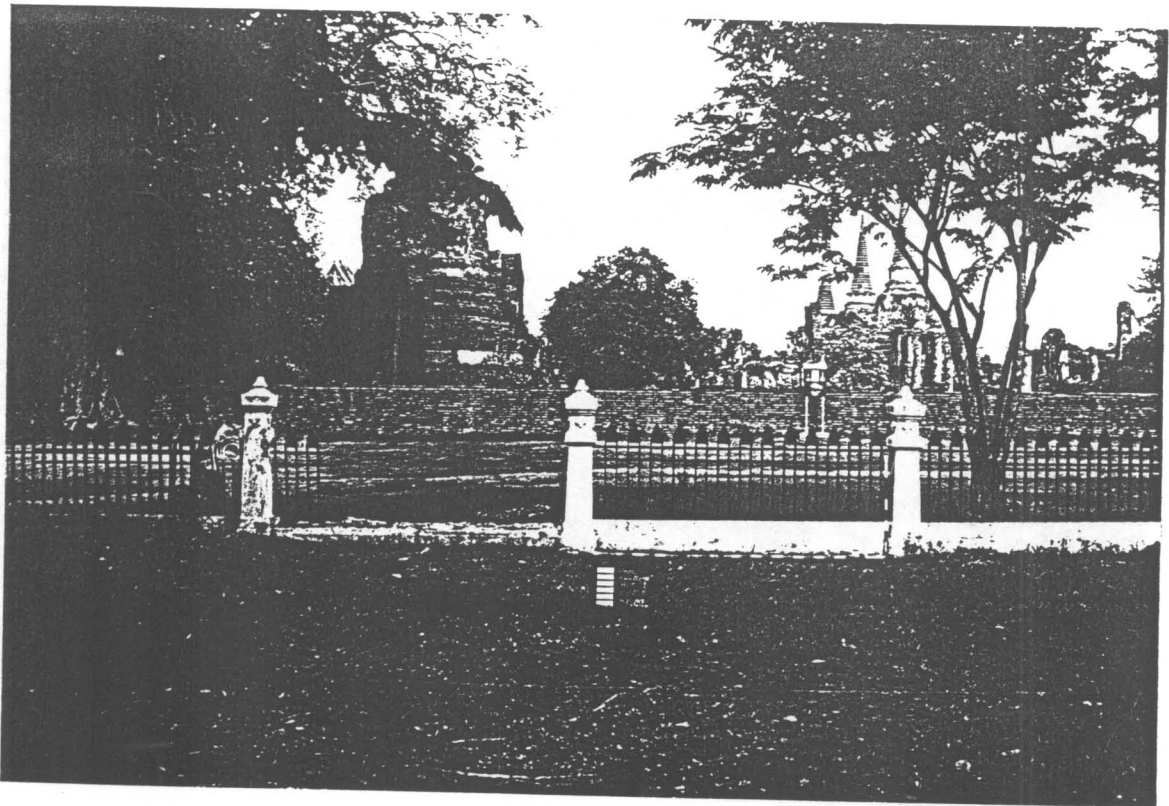
ภาพถ่ายที่ 3 ภาพหลุมขุดค้นที่ 3
(ฟิล์มม้วนที่ 1/17)

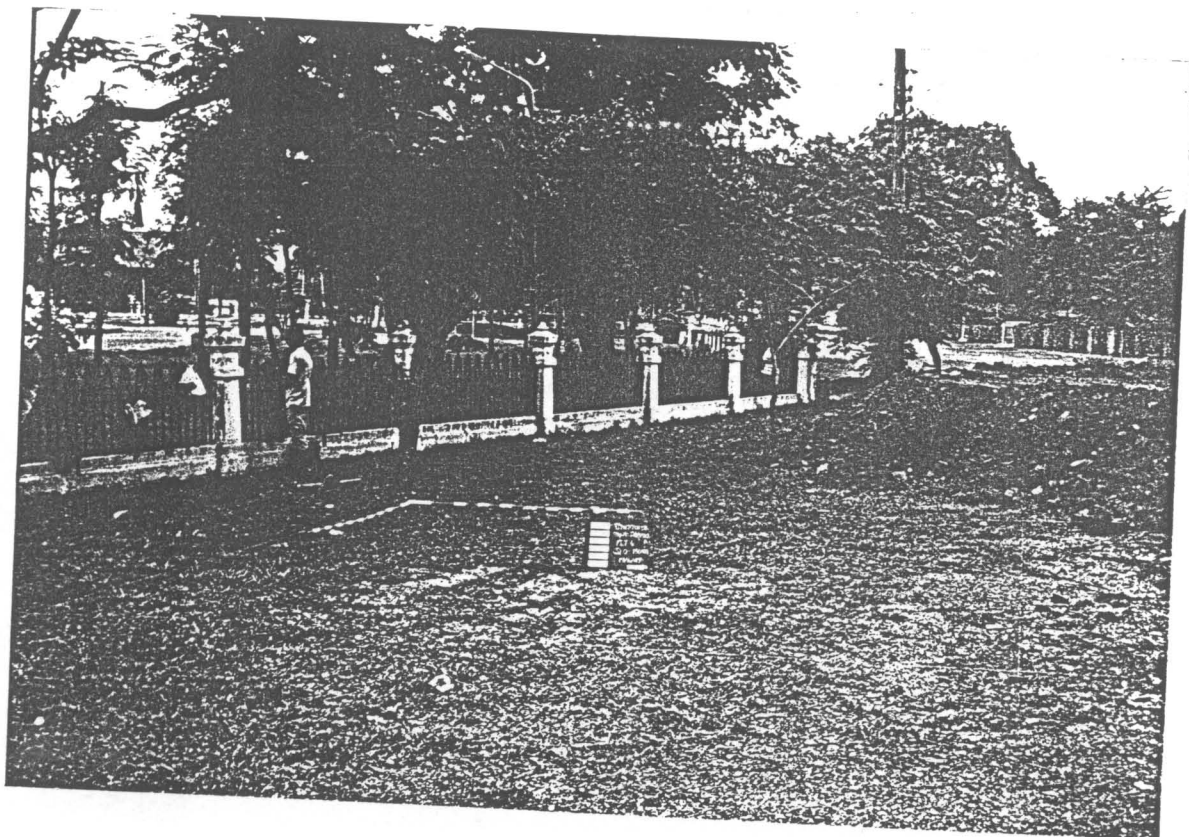
ภาพถ่ายที่ 4 ภาพหลุมขุดค้นที่ 3
(ฟิล์มม้วนที่ 1/24)

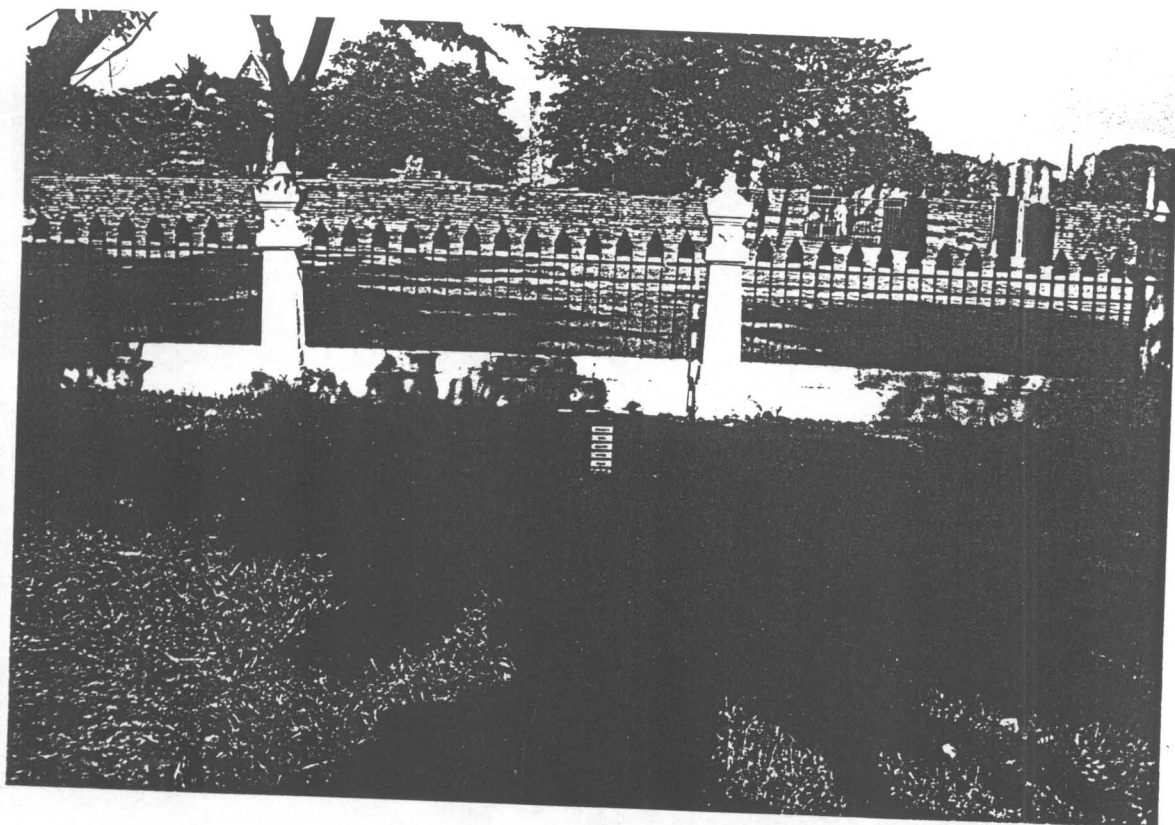
ภาพถ่ายที่ 5 ภาพหลุมขุดค้นที่ 4
(ฟิล์มม้วนที่ 2/14)

ภาพถ่ายที่ 6 ภาพหลุมขุดค้นที่ 5
(ฟิล์มม้วนที่ 2/18)

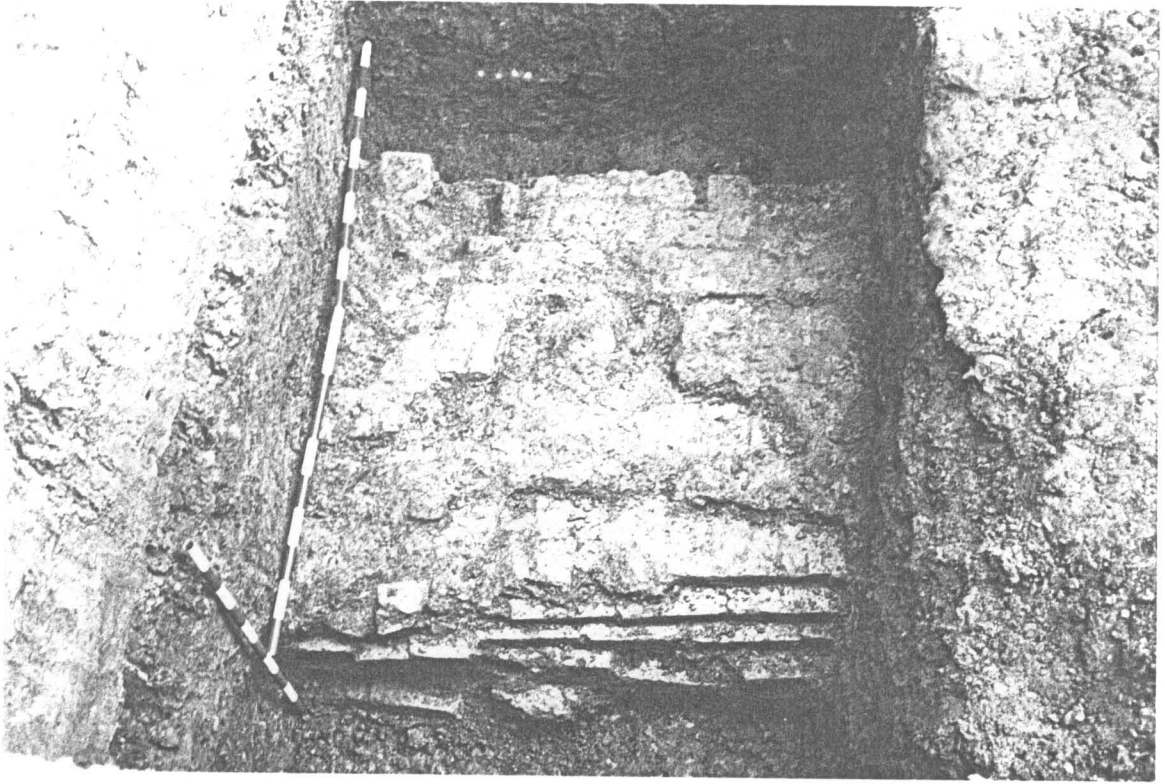

ภาพถ่ายที่ 7 ภาพหลุมขุดคันที่ 6
(ฟิล์มม้วนที่ 2/35)

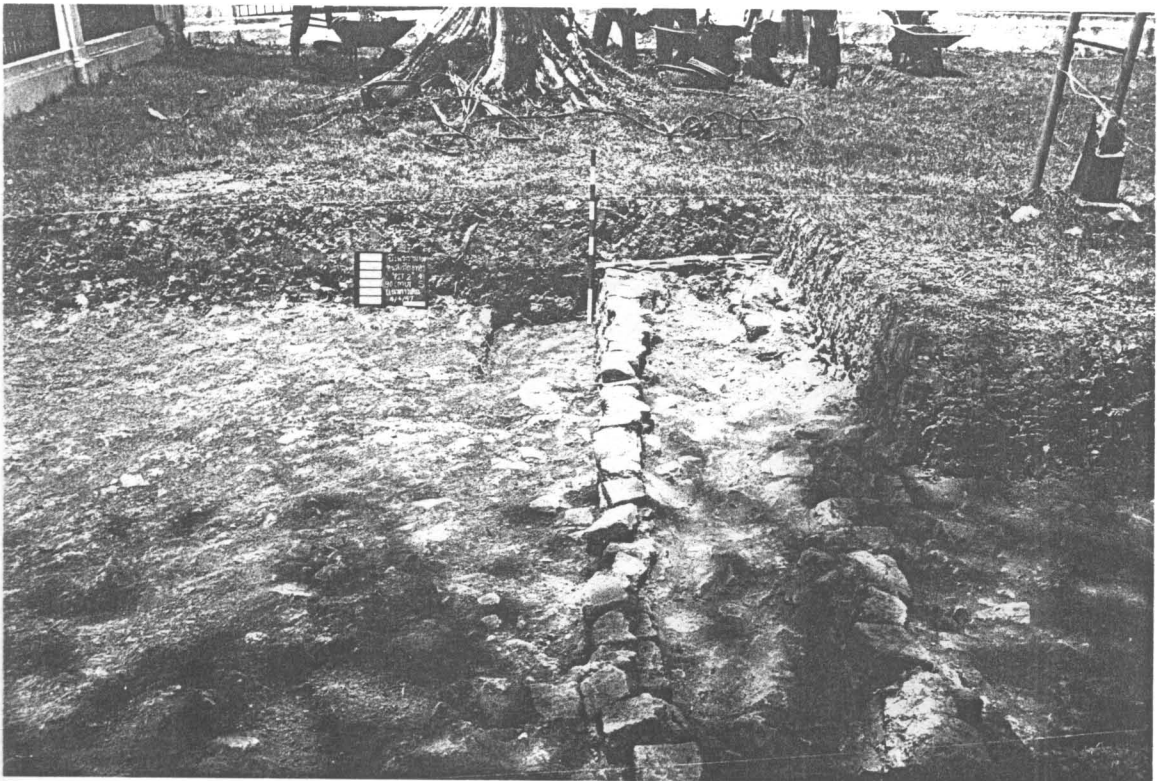

ภาพถ่ายที่ 8 ภาพหลุมขุดคันที่ 7
(ฟิล์มม้วนที่ 2/36)

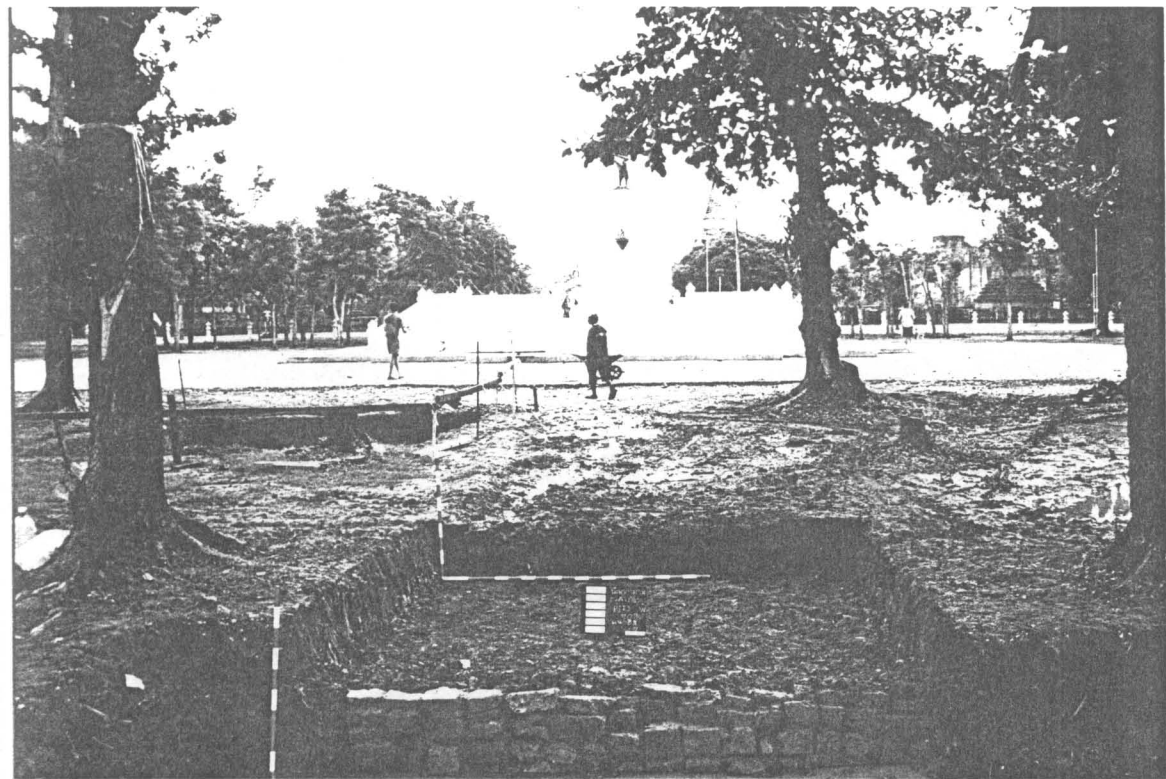

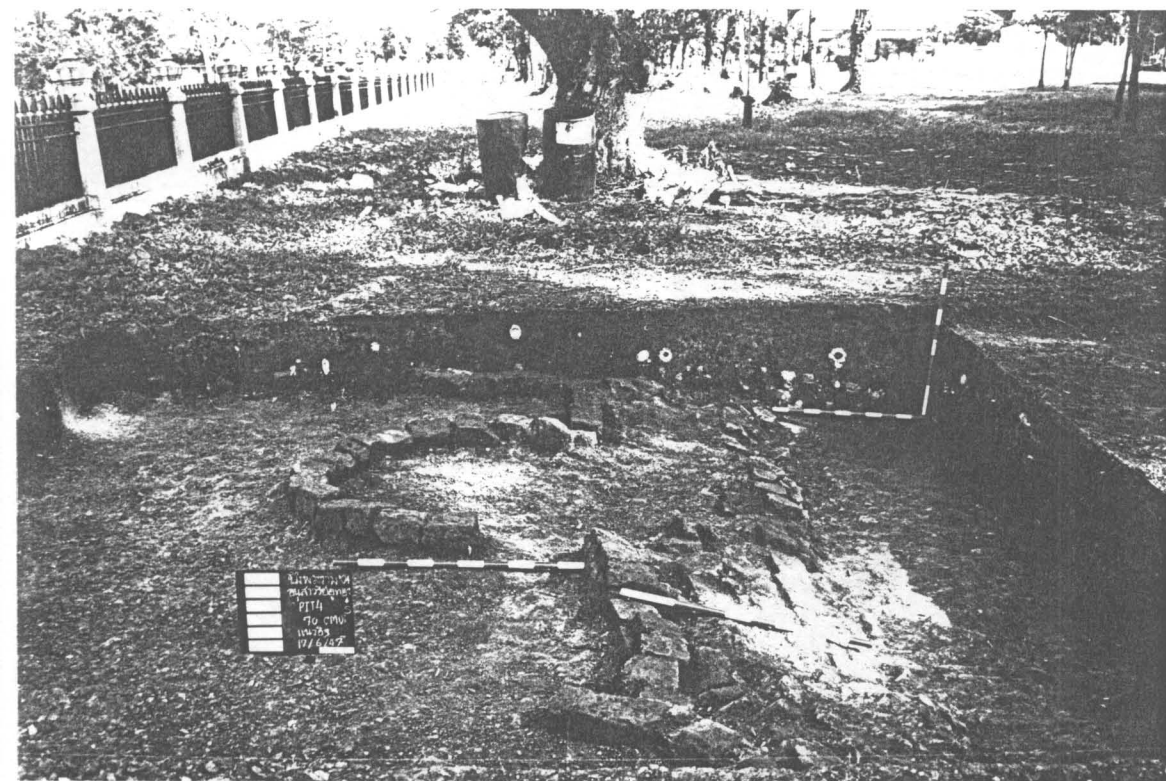
ภาพถ่ายที่ 9 ภาพแนวอิฐในหลุมขุดค้นที่ 1
(ฟิล์มม้วนที่ 1/24)

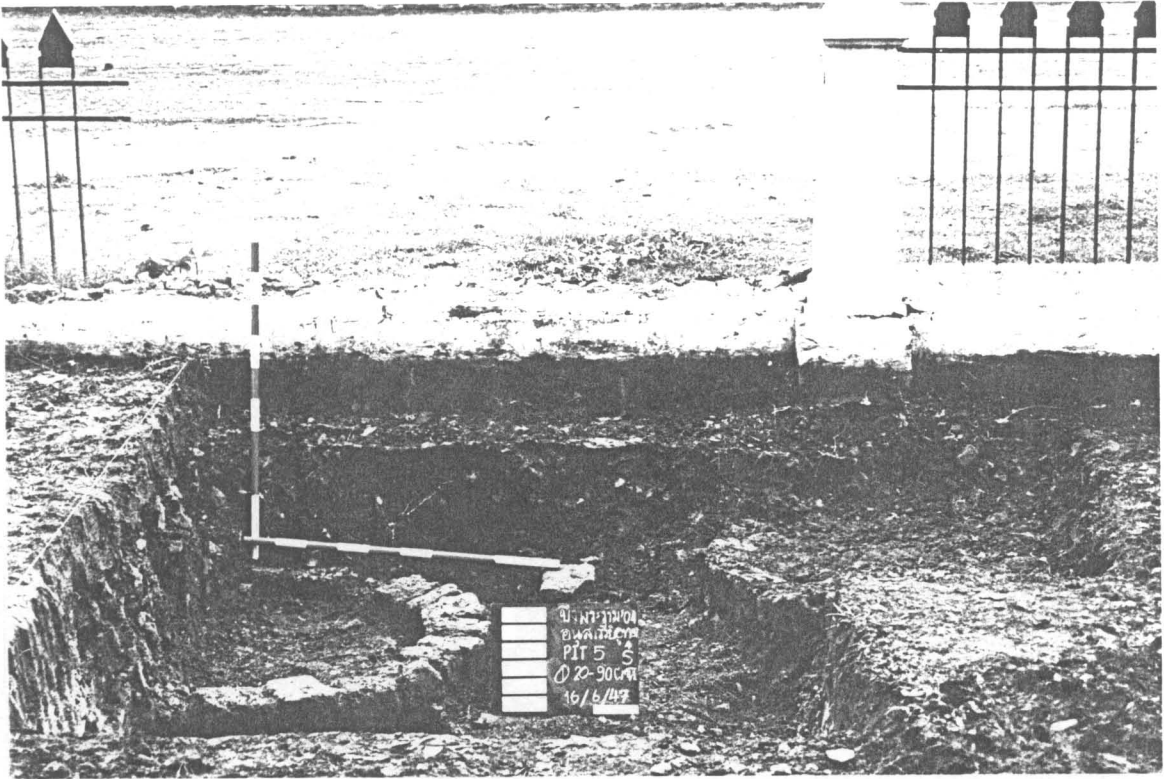
ภาพถ่ายที่ 10 ภาพแนวอิฐในหลุมขุดค้นที่ 2
(ฟิล์มม้วนที่ 21)

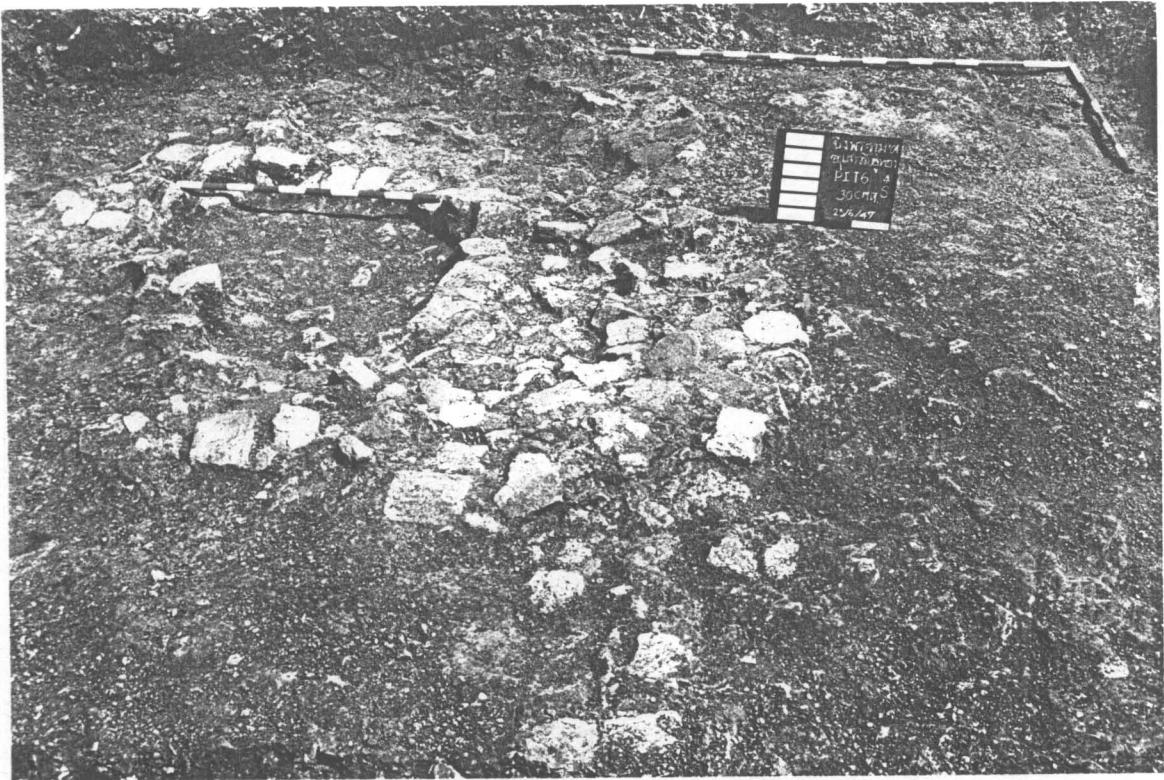
ภาพถ่ายที่ 11 ภาพแนวอิฐในหลุมขุดค้นที่ 3
(ฟิล์มม้วนที่ 1/16)

ภาพถ่ายที่ 12 ภาพแนวอิฐในหลุมขุดค้นที่ 4
(ฟิล์มม้วนที่ 2/27)

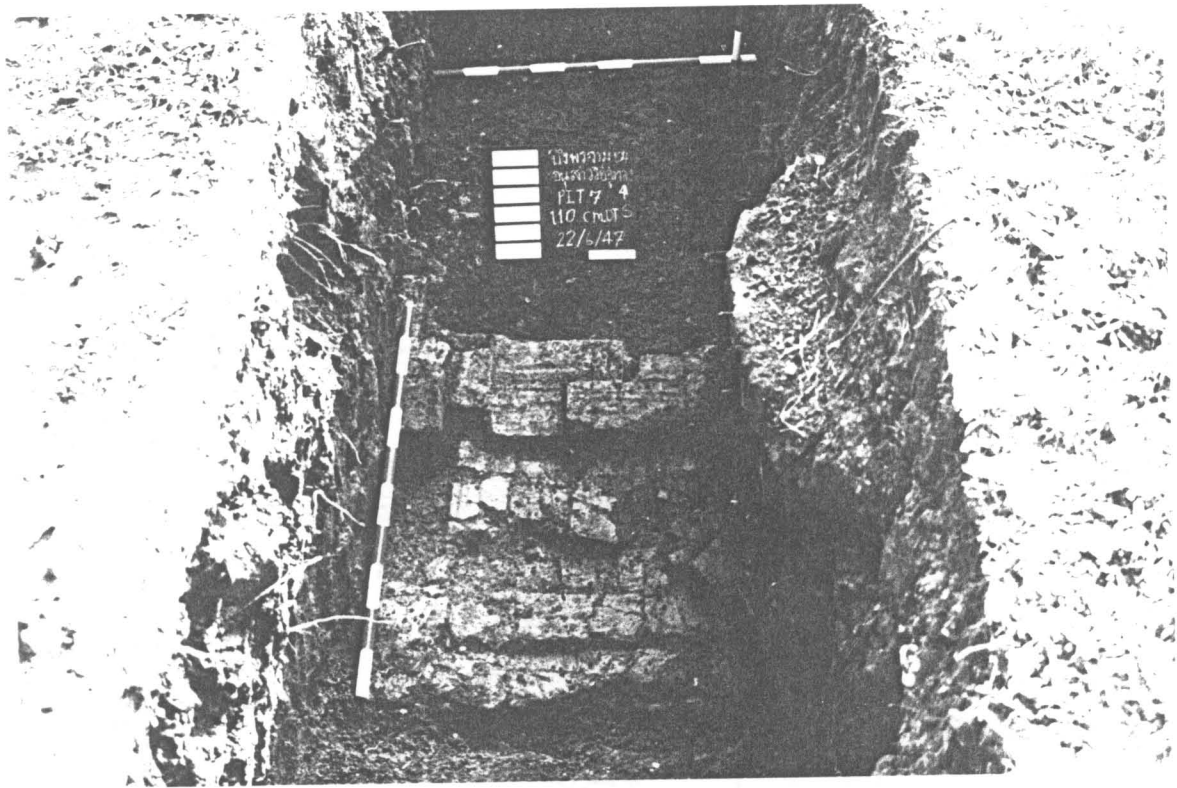

ภาพถ่ายที่ 13 ภาพแนวอิฐในหลุมขุดค้นที่ 5
(ฟิล์มม้วนที่ 2/22)

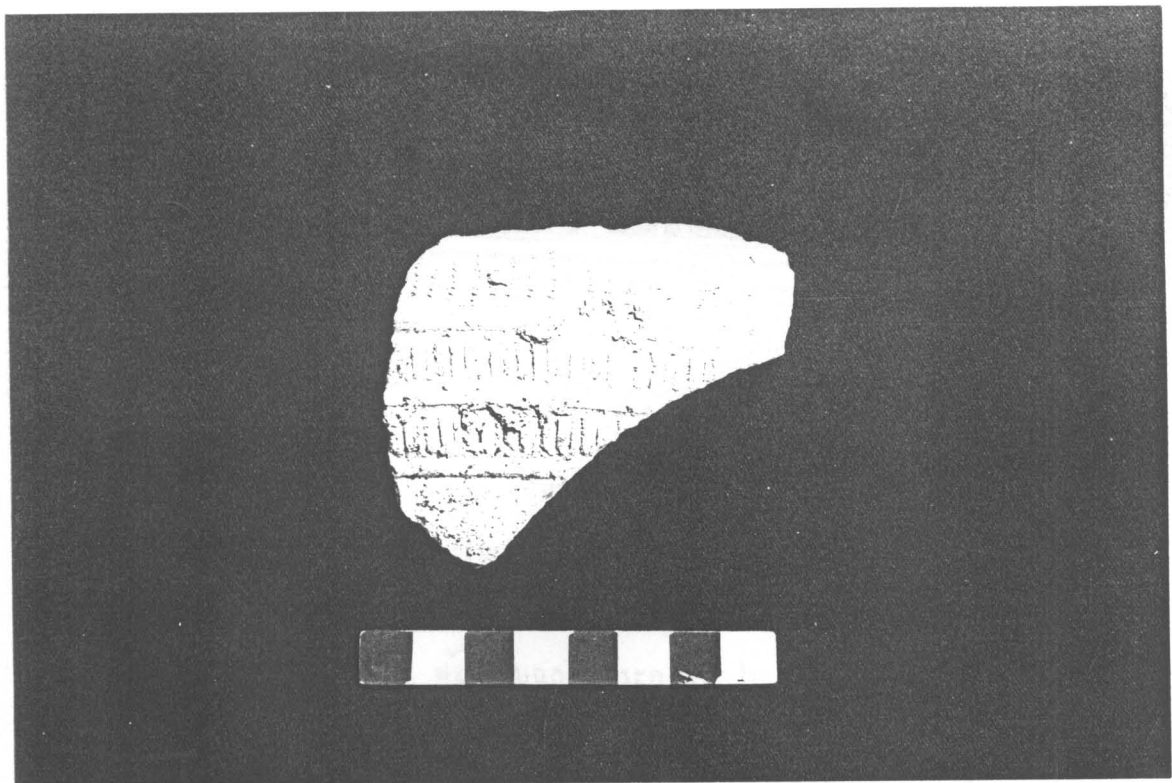

ภาพถ่ายที่ 14 ภาพแนวอิฐในหลุมขุดค้นที่ 6
(ฟิล์มม้วนที่ 3/13)

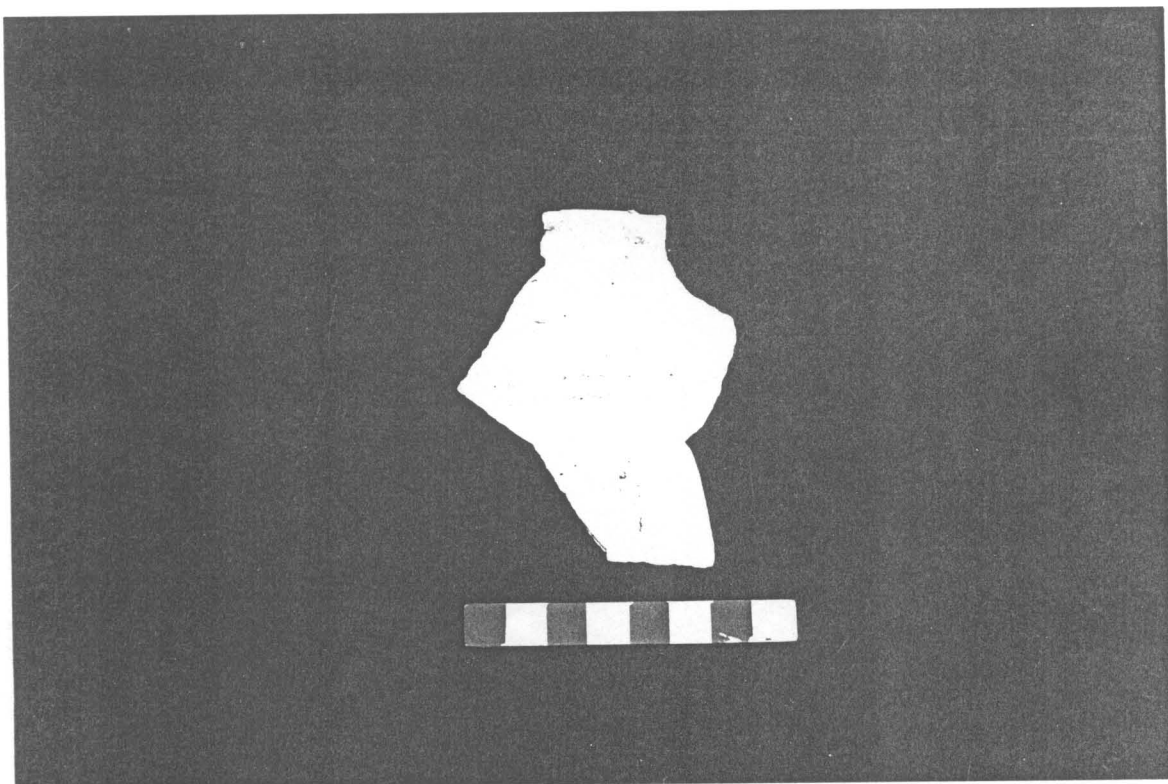

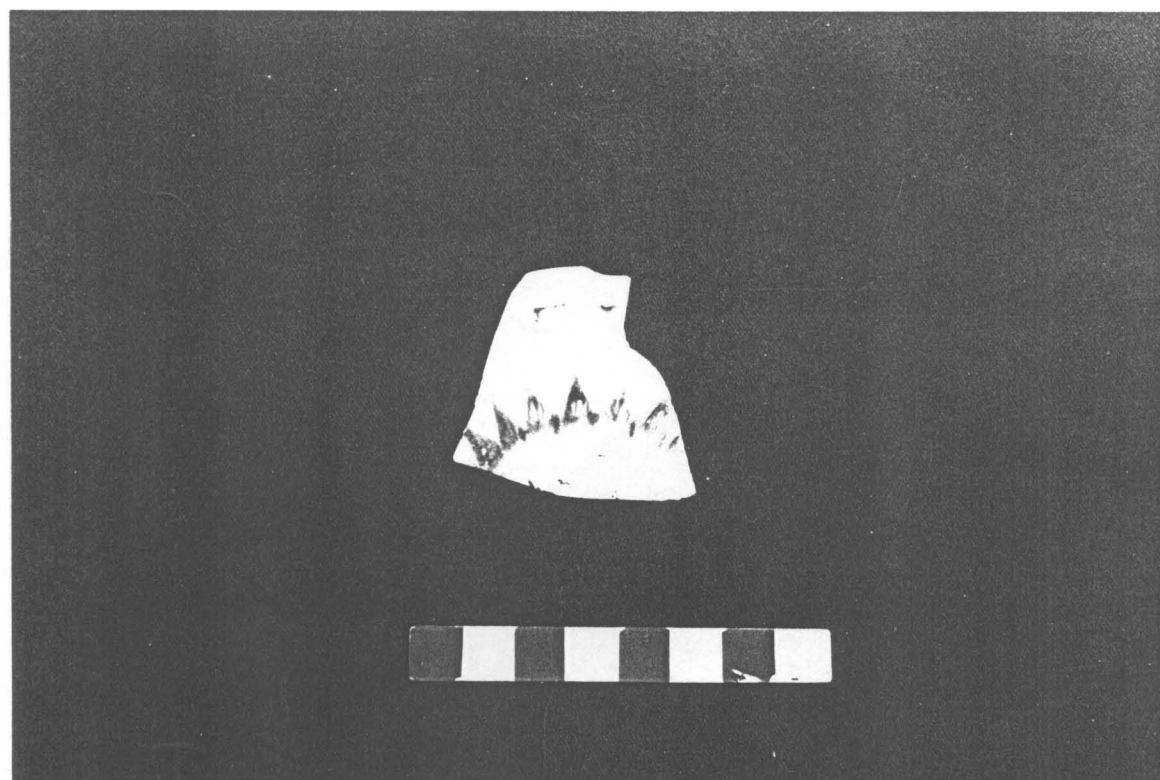
ภาพถ่ายที่ 15 ภาพแนวอิฐในหลุมขุดค้นที่ 7
(ฟิล์มม้วนที่ 3/7)

ภาพถ่ายที่ 16 ภาพไต่บ้านบางปูน
(ฟิล์มม้วนที่ 4/35)

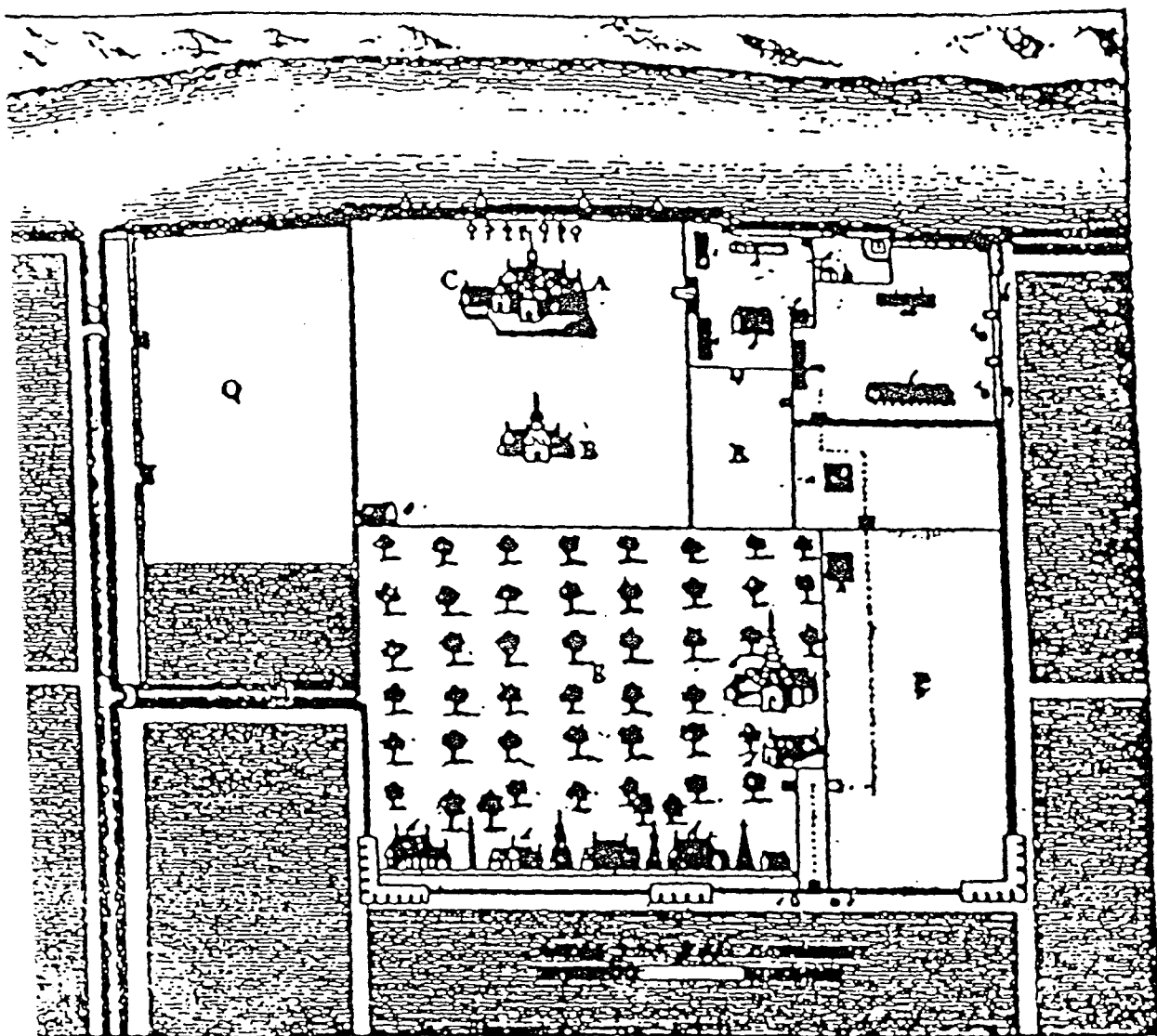

ภาพถ่ายที่ 17 ภาพขามศรีรัตนาลัย
(ฟิล์มม้วนที่ 4/36)

ภาพถ่ายที่ 18 ภาพกันลายครามกระเบื้องฐานหลุม
(ฟิล์มม้วนที่ 4/37)

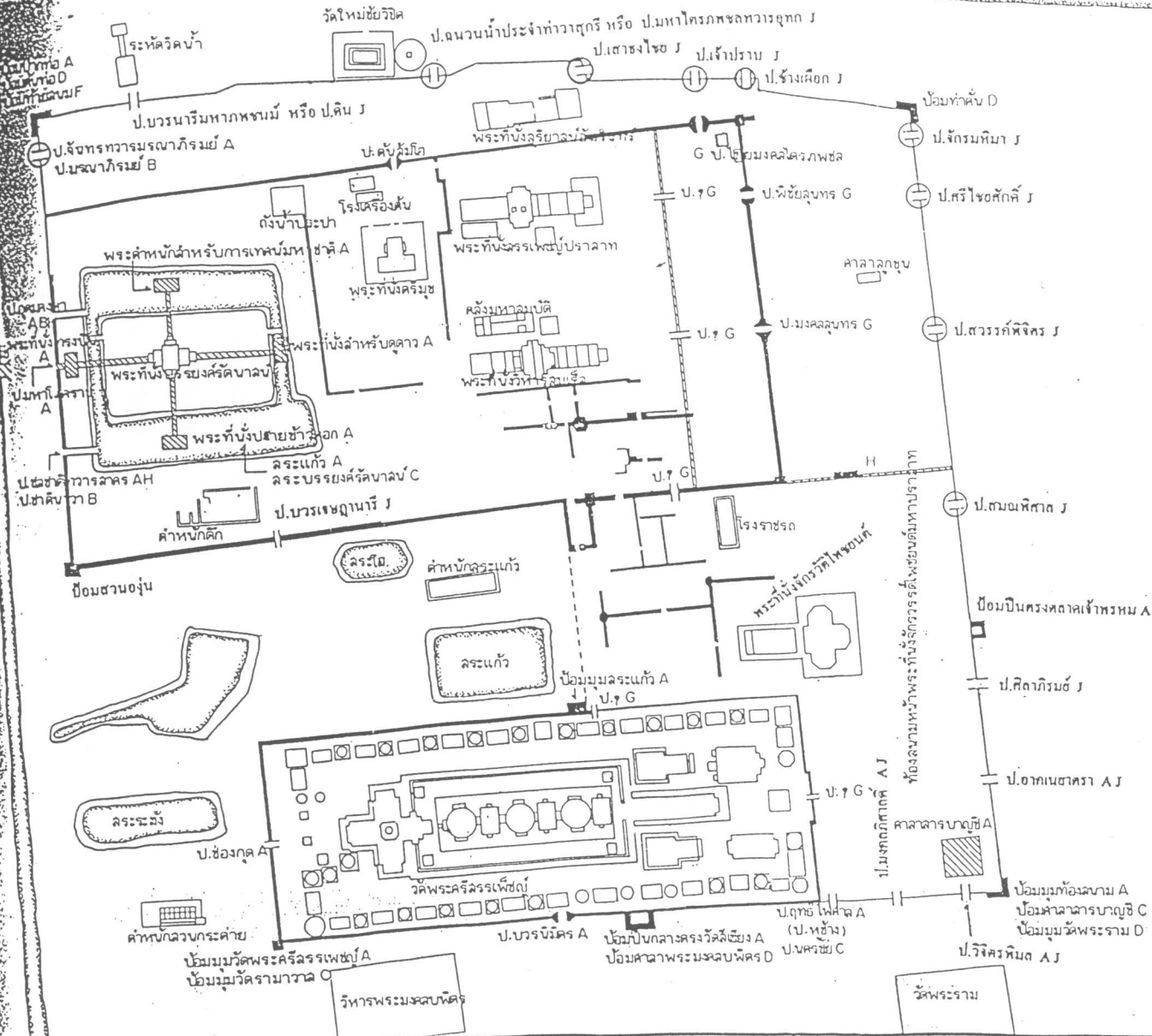

แผนผังพระราชวังหลวง

- A พระราชวังสมเด็จพระนารายณ์มหาราชและที่รับแขกเมือง
 B พระราชวังเก่า C ห้องเสวย D วัด e ลอดขึ้นยามภายในกำแพงพระราชวัง
 f โรงทาสุดหลวง g ห้องเก็บฉลองพระองค์ h โรงช่าง
 i เรือนขนนางประชุมปรึกษาราชการแผ่นดิน (ศาลาลูกขุนใน) k บ้านหมอหลวง
 l กรมอาลักษณ์ m คลังแสงสรรพาวุธ n สระน้ำสำหรับล้างม้า
 O ลังหลวง P สนามใหญ่ Q ท่อยุ่ฝ้ายใน R โรงช่างเผือก
 S สวน เล้าเจดีย์ปลา.....นั่นคือ ทางนำราชทูตฝรั่งเศสไปสู่ที่รับแขกเมือง

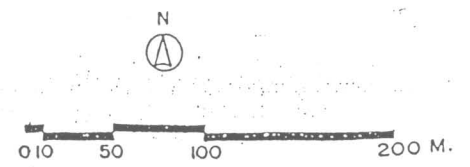
แม่น้ำลพบุรี

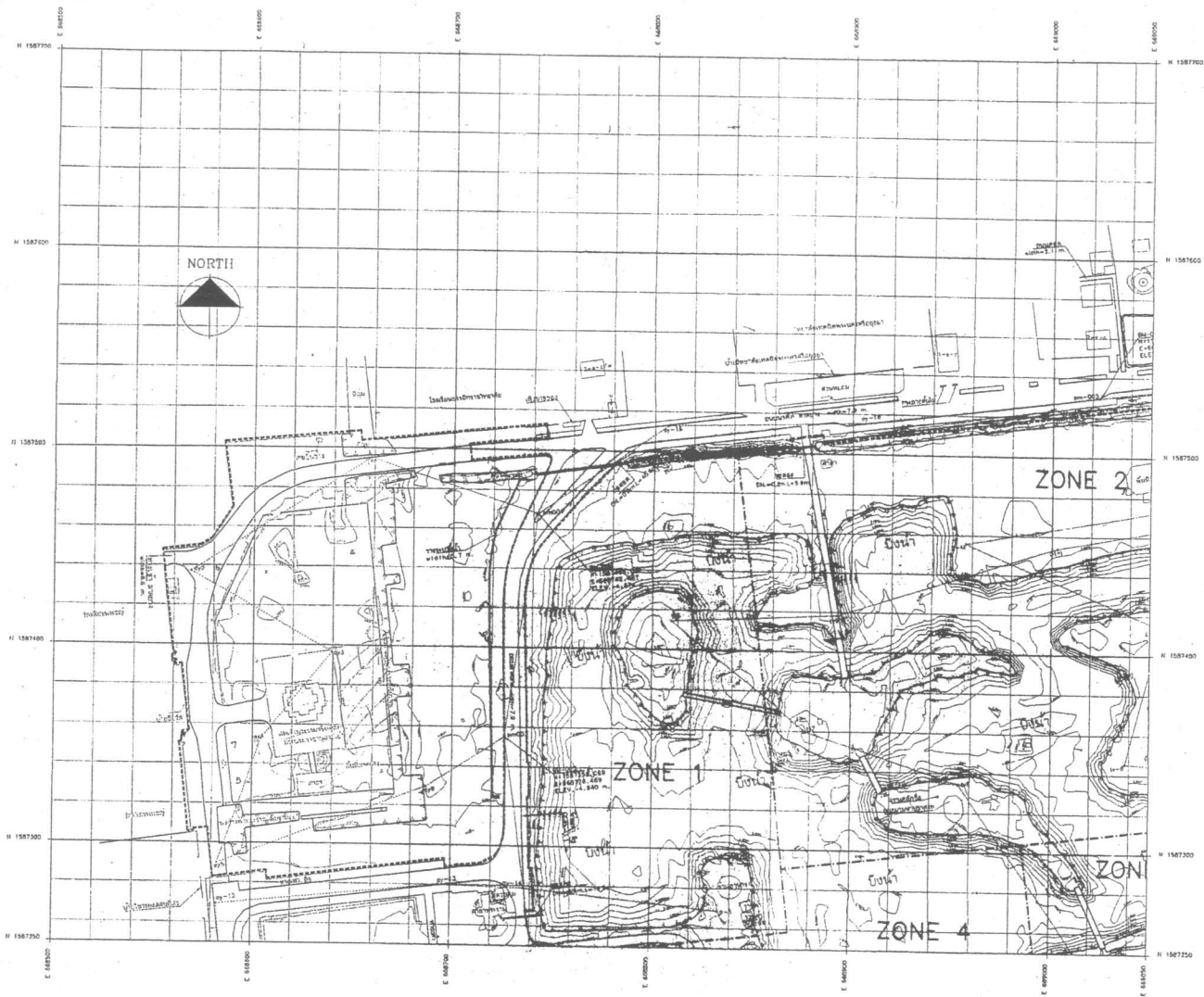
- A ค่าให้การขุดหลวงวัดประจักษ์ทรงธรรม
- B ค่าให้การขุดบึงเก่า
- C ประชุมพงศาวดาร เล่ม 37 ภาค 63 : คำนานกรุงเก่า
- D แผนที่กรุงเทพฯ ทวารวดี รศ. 117
- E แผนที่กรุงศรีอยุธยา (ราวรัชกาลที่ 3)
- F แผนที่พระราชวังโบราณ (หน่วยศิลปากรที่ 1, 2509)
- G ผังบริเวณพระราชวังหลวง (หอ ก. สุรศักดิ์ก่อสร้าง, 2539)
- H แผนที่พระราชวังหลวงของหมอบริเตน ค.ศ. 1690
- I แผนที่กรุงศรีอยุธยาของวิศวกรฝรั่งเศส ค.ศ. 1687
- J หนังสือสถาปัตยกรรมในสถาบันพระมหากษัตริย์

หมายเหตุ

- ค่าให้การขุดหลวงวัดประจักษ์ทรงธรรมระบุว่ามีค่าแห่งวังหลวง ประกอบด้วยประคุด 24 ประคุด (ประคุดขุมยอด 19, ประคุดช่องกุศ 1 และ ประคุดหูช้าง 4)
- ค่าให้การขุดบึงเก่าระบุว่ามี 16 ประคุด
- ประชุมพงศาวดาร เล่ม 37 ภาค 63 : คำนานกรุงเก่าใช้หลักฐานเดียวกับค่าให้การขุดหลวงวัดประจักษ์ทรงธรรม และมีคำอธิบายเพิ่มเติมจากพระยาโบราณราชธานินทร์
- ป. = ประคุด
- ⊕ = ช่องประคุดที่ขุดพบในบึงประมาณ 2539
- หีขะ สรีวิวัฒนา : รวบรวม และ คัดลอก
- หิริภัญ ชวนะเกรียงไกร : ตรวจแก้

วัน/เดือน/ปี	รายการปฏิบัติงาน	หมายเหตุ
29/05/47	<p>1. วางผังหลุมขนาด 5 x 5 เมตร ด้านทิศตะวันออกของอนุสาวรีย์พระเจ้าอู่ทองกำหนด FIX POINT ไว้ที่ฐานอนุสาวรีย์พระเจ้าอู่ทองระดับฐานชั้นล่างเป็นระดับ 0.00 CMDT. หลุมอยู่ห่างประตูรั้วด้านทิศตะวันออก 12 เมตรและห่างจากฐานอนุสาวรีย์ 15 เมตร ถ้ายกระดับมาที่พื้นดินเฉลี่ย - (20 - 28) CMDT.</p>	
30/05/47	<p>2. ขุดระดับ ① 20 – 70 CMDT. พบเป็นดินถมสื่อน้ำตาลปนรากไม้ โบราณวัตถุเป็นพวกกระถางดินเผาอายุไม่กี่สิบปี ดินที่พบในระดับ 20 – 50 CMDT. มีจุดปะสีขาวปน 20%</p> <p>ดินที่พบในระดับ 50 – 70 CMDT. เริ่มมีเศษอิฐ</p> <ul style="list-style-type: none"> - กระเบื้องมุงหลังคาแบบกาบกล้วยปนอยู่ - ชิ้นส่วนเศียรพระสำริด - ตะปูสังฆวานร - เศียรกระเบื้องมุงหลังคาตัวผู้ 18 ชิ้น 	
31/05/47	<p>3. ขุดระดับ ② 70 – 100 CMDT. เข้าสู่ชั้นดินสมัยอยุธยาพบเศษอิฐกระเบื้องมุงหลังคา ปะปนอยู่ในปริมาณมากแตกต่างจากชั้นดินระดับบนยังไม่พบแนวโบราณสถาน</p> <p>4. ขุดระดับ ③ 100 – 120 CMDT. เริ่มเข้าสู่ชั้นดินธรรมชาติเป็นดินเหนียวปนทรายสีน้ำตาล เศษอิฐปนมีจำนวนน้อย</p> <ul style="list-style-type: none"> - เครื่องถ้วยจีนสีน้ำเงินบนพื้นขาวได้เคลือบใส - ปากหม้อเนื้อดินลายก้างปลา , ลายสี่เหลี่ยมในร่องขนาน - กระเบื้องมุงหลังคาแบบแผ่นเรียบ - กระเบื้องมุงหลังคาแบบกาบกล้วย 	
1/06/47	<p>1. ขุดระดับ ④ 120 – 140 CMDT. โดยแบ่งหลุมขุดเฉพาะด้าน NWQ เท่านั้น</p> <p>เป็นดินเหนียวปนทรายสีเหลืองเศษอิฐปนมี</p>	

แบบผังบริเวณ
scale 1:1250

โครงการพัฒนาระบบป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมในบริเวณแหล่งมรดกโลก นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

การพัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการบริเวณเชิงพระราม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กรมส่งเสริมการเกษตร

บริษัทที่ปรึกษา
 บริษัท ร็อก ธรอสท์ สอัสทีเอชพี จำกัด
 25/2/2524-2525 ซอยสุขุมวิท 11 กรุงเทพฯ 10110
 โทร. 02-254-1228 โทร. แฟกซ์ 02-254-4211

ผู้จัดทำเอกสาร	ชื่อ	ตำแหน่ง
ผู้เขียน/ผู้แก้ไขเอกสาร	วิทย์ ไชยกุล	สถาปนิก
ผู้ตรวจสอบ/ผู้แก้ไขเอกสาร	สัญญา งามเกษม	สถาปนิก
ผู้ตรวจสอบ/ผู้แก้ไขเอกสาร	พรศักดิ์ สุขุม	สถาปนิก
ผู้ตรวจสอบ/ผู้แก้ไขเอกสาร	ธีรภัทร ไชยกุล	สถาปนิก
ผู้ตรวจสอบ/ผู้แก้ไขเอกสาร	ประไพ งามเกษม	สถาปนิก
ผู้ตรวจสอบ/ผู้แก้ไขเอกสาร	สุวิทย์ สอนิช	สถาปนิก
ผู้ตรวจสอบ/ผู้แก้ไขเอกสาร	ธีรภัทร ไชยกุล	สถาปนิก

ผู้ออกแบบ	
อาคารเดี่ยว	เฉลิมศักดิ์ ธีรภัทร
อาคารเชื่อมอาคาร	ธีรภัทร งามเกษม
บันไดทางขึ้น	ธีรภัทร งามเกษม
บันไดทางขึ้น/ลง	เฉลิมศักดิ์ ธีรภัทร
สวนพฤกษ	เฉลิมศักดิ์ ธีรภัทร
สวนน้ำ	ธีรภัทร งามเกษม
อุโมงค์ระบายน้ำ	ธีรภัทร งามเกษม
โถงระบายน้ำ	ธีรภัทร งามเกษม
บันไดทางขึ้น/ลง	ธีรภัทร งามเกษม

รายการแก้ไข			
ครั้งที่	รายการ	วันที่	ผู้แก้ไข
1			
2			
3			
4			
5			

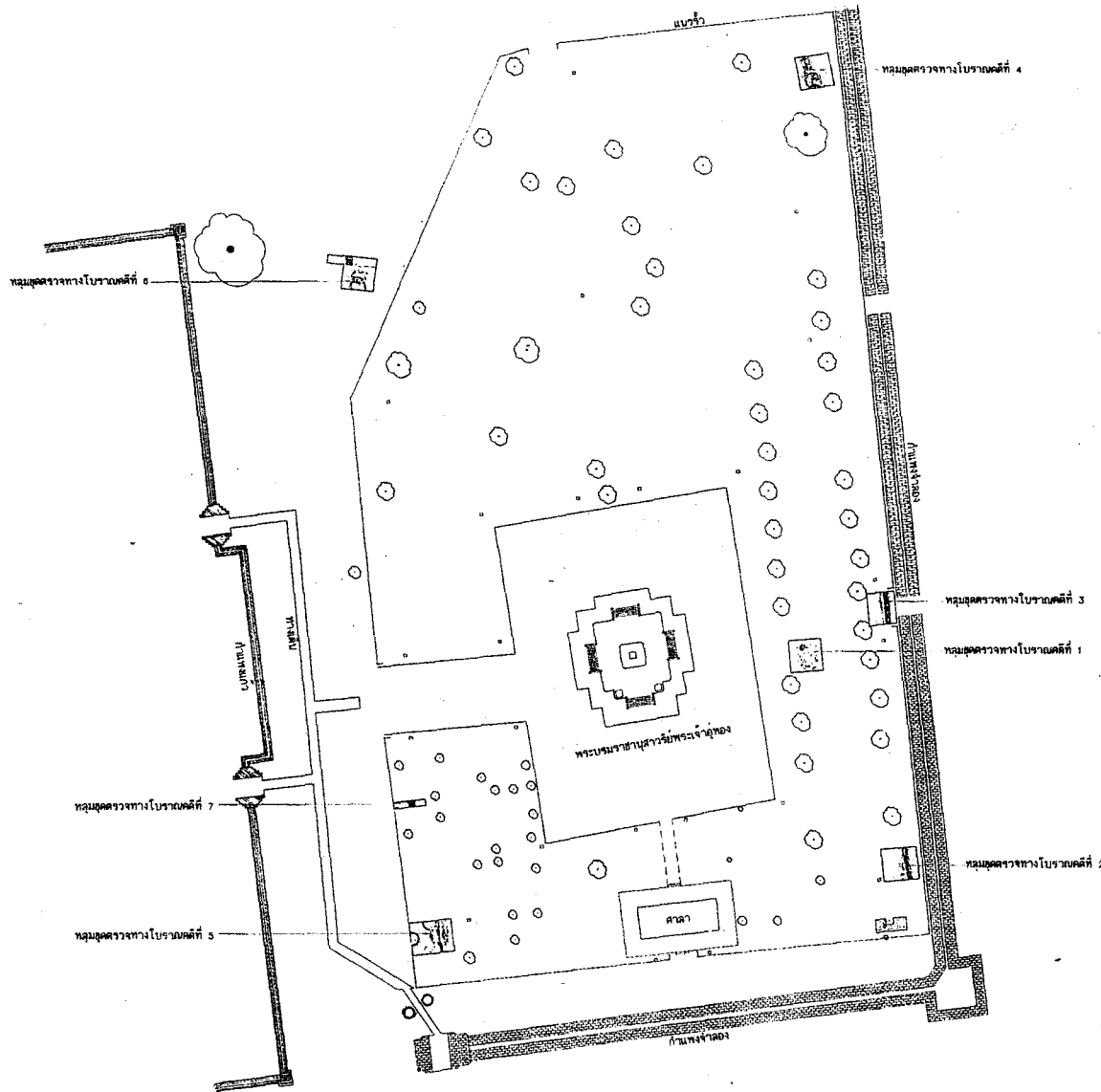
ตรวจ/เห็นชอบ/อนุมัติ
 ผู้เขียน/อนุมัติ
 ผู้ตรวจสอบ/อนุมัติ
 ผู้ตรวจสอบ/อนุมัติ

ผู้อนุมัติ	
ผ. อนุมัติ/อนุมัติ	วิทย์ ไชยกุล
ผ. อนุมัติ/อนุมัติ	สัญญา งามเกษม
ผ. อนุมัติ/อนุมัติ	พรศักดิ์ สุขุม
ผ. อนุมัติ/อนุมัติ	ธีรภัทร ไชยกุล
ผ. อนุมัติ/อนุมัติ	ประไพ งามเกษม
ผ. อนุมัติ/อนุมัติ	สุวิทย์ สอนิช
ผ. อนุมัติ/อนุมัติ	ธีรภัทร ไชยกุล

องค์กรที่ปรึกษา
 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
 ผังบริเวณ งานสำรวจภูมิประเทศ
 ผลิตงาน

กรมศิลปากร

○ ต้นไม้
□ เสาไฟฟ้าส่องสว่าง

0 2 4 6 8 10 15 20 30 เมตร

กรมศิลปากร

ศูนย์วัด			
 <p>ทางทุนส่วนจำกัด ป.ว.ช. ลือศักดิ์สง่าง ๘๘ ซอยนครินทร์ ซอยหน้าวัด แขวงหน้าวัดใหม่ เขตพระนคร กรุงเทพฯ โทร. ๒๒๔-๗๒๘, ๒๒๕-๒๒๖ โทรสาร ๒๒๕-๒๒๗ พ.ว.ช.</p>			
สำรวจ / เขียนแบบ			
สำรวจ	นายสุชาติ ใจดี		
นายช่างสำรวจ	นายประยุทธ์ สีนาคา		
เขียนแบบ	นายสมชาย นามชัย		
ศูนย์วัด			
นายช่างโยธา	นายสมชาย สีนาคา		
นายช่างไฟ	นายสมชาย สีนาคา		
นักโบราณคดี	นายประยุทธ์ สีนาคา		
วิศวกรโยธา	นายสมชาย สีนาคา		
นักพฤกษศาสตร์	นายสมชาย สีนาคา		
สถาปนิก	นายสมชาย สีนาคา		
คณะกรรมการตรวจการจ้าง			
ประธานกรรมการ	นายสมชาย สีนาคา		
กรรมการ	นายสมชาย ใจดี		
กรรมการ	นายสมชาย สีนาคา		
กรรมการ	นายประยุทธ์ สีนาคา		
กรรมการ	นายสมชาย สีนาคา		
กรรมการ	นายสมชาย สีนาคา		
กรรมการ	นายสมชาย สีนาคา		
คณะกรรมการควบคุมงาน			
ผู้ควบคุมงาน	นายสมชาย สีนาคา		
ผู้ควบคุมงาน	นายสมชาย สีนาคา		
ผู้ควบคุมงาน	นายประยุทธ์ สีนาคา		
ผู้ควบคุมงาน	นายสมชาย สีนาคา		
รายงานแก้ไข			
ตรวจ / เห็นชอบ			
ประธานคณะกรรมการ	นายสมชาย สีนาคา		
ผ.ศ. ดร. ส.ค.	นายสมชาย ใจดี		
ผ.ศ. ดร. ศ. ร.ศ.	นายสมชาย สีนาคา		
ผ.ศ. ดร.			
ศูนย์วัด			
สัญญา	บริษัทพัฒนาการก่อสร้าง จำกัด สาขาอุบลราชธานี บริษัทพัฒนาการก่อสร้าง จำกัด สาขาอุบลราชธานี		
บริษัทพัฒนาการก่อสร้าง จำกัด			
วันที่	วันที่	ปีที่	จำนวน
๑๖	๑๖	๑	๑
โครงการอนุรักษ์และพัฒนา นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา			
สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา สำนักโบราณคดี			

วัน/เดือน/ปี	รายการปฏิบัติงาน	หมายเหตุ
	<p>จำนวนน้อยมาก</p> <p>2. จุดระดับ ⑤ 140 – 160 CMDT. เป็นดินเหนียวปานทรายพื้นสีเหลืองโบราณวัตถุที่พบมีจำนวนน้อยมากเริ่มเข้าสู่ชั้นดิน STERILE</p>	
2/06/47	<p>1. วางผังหลุมขนาด 5 x 5 เมตรใกล้ป้อมมุ้งห้องสนามระดับพื้นผิว 0 – 30 CMDT. เป็นพื้นสนามหญ้า หลุมอยู่ห่างรั้วด้านทิศใต้ 9 เมตร และห่างจากด้านทิศตะวันออก 1 เมตร</p> <p>- ลักษณะเป็นดินถมสีน้ำตาล (สมัยสร้างรั้วเหล็กรอบอนุสาวรีย์) โบราณวัตถุที่พบเศษกระเบื้องมุงหลังแบบกากกล้วยจำนวน 2 – 3 ชิ้น ปนเศษภาชนะดินเผาแบบพื้นเมือง, ชิ้นส่วนเตาเซิง แต่โบราณวัตถุเหล่านี้ถูกเคลื่อนย้าย มาในช่วงเวลาไม่กี่สิบปี เพราะในระดับชั้นดินนี้มีหินสำหรับเทถนนหรือผสมคอนกรีตปนอยู่</p>	
3/06/47	<p>1. จุดระดับ 30 – 60 CMDT. เป็นชั้นดินถมคราวสร้างรั้ว</p> <p>2. จุดระดับ 60 – 90 CMDT. พบอิฐหักขนาด 16 x 30 x 5 CM. 10 x 15 x 9 CM. ตรงกลางก้อนเจาะรูขนาด 1.5 CM. กระจายตัวอยู่ทั่วหลุม</p> <p>- ตรงมุมหลุมด้านทิศตะวันตก พบแนวอิฐขนาดกว้าง 1 เมตร ใช้อิฐขนาด 5 x 15 x 7 ขนาดครึ่งก้อนก่อเป็นกรอบ 2 แถว ภายในแนวอิฐกว้าง 60 CM. ใช้อิฐหักขนาดครึ่งก้อนถม เป็นแกนใน</p> <p>- แนวอิฐที่พบมีจำนวน 4 แถว</p> <p>- แนวอิฐบางตำแหน่งใช้อิฐขนาด 17 x 20 x 10 CM. จำนวน 2 แถวก่อแทนอิฐขนาด 16 x 30 x 5 CM. อิฐขนาด 17 x 20 x 10 CM. มีการเจาะรูตรงกลางเป็นรูกว้าง 1.5 CM.</p> <p>- แนวอิฐที่พบ ขนานกับแนวกำแพงด้านทิศตะวันออก</p>	

วัน/เดือน/ปี	รายการปฏิบัติงาน	หมายเหตุ
	<p>ในด้าน NEQ ระยะ 5.30 เมตร ส่วนด้าน ส่วน</p> <p>ด้าน SEQ ระยะ 5.10 เมตร</p> <p>จากนั้นขยายหลุมไปทางด้านทิศตะวันตก 1.60</p> <p>x 2.50 เมตร</p>	
4/06/47	<p>1. วางผังประตูอากาศแนวขั้วตราทางกำแพงด้านทิศ</p> <p>ตะวันตก</p> <p>ระดับ ① 0-30 CMDT. ที่พื้นผิวหลุมขุดค้น</p>	

สัญญาจ้าง

สัญญาเลขที่ 7/2547

สัญญาฉบับนี้ทำขึ้น ณ ศาลากลางจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตำบล/แขวง คลองสวนพลู อำเภอ/เขต พระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา

เมื่อวันที่ 31 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2547 ระหว่าง กรมศิลปากร

โดย นายศิริวัฒน์ ศรีตระกูล รองผู้ว่าราชการจังหวัด รักษาการแทนผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ได้รับมอบอำนาจจากผู้ว่าราชการจังหวัด ความคำสั่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ 2042/2546 ลง 8 ต.ค. 46

ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียก "ผู้ว่าจ้าง" ฝ่ายหนึ่ง กับ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป.ว.ช. ลิขิตการสร้าง ซึ่งจดทะเบียน

เป็นนิติบุคคล ณ สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร มีสำนักงานใหญ่อยู่

เลขที่ 58 ถนน ตะนาว ตำบล/แขวง ศาลเจ้าพ่อเสือ

อำเภอ/เขต พระนคร จังหวัด กรุงเทพมหานคร

โดย นายประมุข บรรเจิดสกุล ผู้มีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคลปรากฏตาม

หนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท กรุงเทพมหานคร เลขที่ สจ.1000167

ลงวันที่ 7 มกราคม 2547 (และหนังสือมอบอำนาจ ลงวันที่ -)

แนบท้ายสัญญานี้ ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า "ผู้รับจ้าง" อีกฝ่ายหนึ่ง

คู่สัญญาได้ตกลงกันมีข้อความดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ข้อตกลงว่าจ้าง

ผู้ว่าจ้างตกลงจ้างและผู้รับจ้างตกลงรับจ้างทำงาน ปรับปรุงและพัฒนาาระบบสาธารณูปโภค

สาธารณูปการ ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โบราณสถานบึงพระราม

ณ บริเวณบึงพระราม ตำบล/แขวง ประตูชัย

อำเภอ/เขต พระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา

ตามข้อกำหนดและเงื่อนไขแห่งสัญญานี้รวมทั้งเอกสารแนบท้ายสัญญา ผู้รับจ้างตกลงที่จะจัดหาแรงงานและวัสดุ เครื่องมือเครื่องใช้ตลอดจนอุปกรณ์ต่าง ๆ ชนิดดีเพื่อใช้ในงานจ้างตามสัญญานี้

ข้อ 2. เอกสารอันเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา

เอกสารแนบท้ายสัญญาดังต่อไปนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญานี้

(ลงชื่อ) [Signature] ผู้ว่าจ้าง (ลงชื่อ) [Signature] /2.1 ผนวก ผู้รับจ้าง

พยาน

2.1	ผนวก รายการประกอบแบบและรายละเอียด	จำนวน	123	หน้า
2.2	ผนวก ผังรูปแบบ	จำนวน	145	หน้า
2.3	ผนวก รายการแบ่งงวดงานการจ่ายเงิน	จำนวน	5	หน้า
2.4	ผนวก ใบเสนอราคา	จำนวน	2	หน้า
2.5	ผนวก บัญชีรายการราคาก่อสร้างหรือใบแจ้งปริมาณงานและราคา	จำนวน	33	หน้า
2.6	ผนวก ตารางรายละเอียดการจ่ายค่าใช้จ่าย	จำนวน	1	หน้า
2.7	ผนวก -	จำนวน		หน้า
2.8	ผนวก -	จำนวน		หน้า

ความใดในเอกสารแนบท้ายสัญญาที่ขัดแย้งกับข้อความในสัญญานี้ ให้ใช้ข้อความในสัญญานี้บังคับ และในกรณีที่เอกสารแนบท้ายสัญญาขัดแย้งกันเอง ผู้รับจ้างจะต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของผู้ว่าจ้าง

ข้อ 3. หลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา

ในขณะที่ทำสัญญานี้ ผู้รับจ้างได้นำหลักประกันเป็น หนังสือค้ำประกันสัญญาของธนาคาร กรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาพระปิ่นเกล้า เลขที่ ค.ปก.31/2547 ลงวันที่ 26 มีนาคม 2547 เป็นจำนวนเงิน 1,960,000.- บาท (หนึ่งล้านเก้าแสนหกหมื่นบาทถ้วน) มามอบให้แก่ผู้ว่าจ้างเพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญานี้

หลักประกันที่ผู้รับจ้างนำมามอบไว้ตามวรรคหนึ่ง ผู้ว่าจ้างจะคืนให้เมื่อผู้รับจ้างพ้นจากข้อผูกพันตามสัญญานี้แล้ว

ข้อ 4. ค่าจ้างและการจ่ายเงิน

4.1 ผู้ว่าจ้างตกลงจ่ายและผู้รับจ้างตกลงรับเงินค่าจ้างจำนวนเงิน 39,200,000.- บาท (สามสิบล้านเก้าแสนสองหมื่นบาทถ้วน) ซึ่งได้รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม จำนวน - บาท ตลอดจนภาษีอากรอื่น ๆ และค่าใช้จ่ายทั้งปวงด้วยแล้ว โดยถือราคาเหมารวมเป็นเกณฑ์และกำหนดการจ่ายเงินเป็นงวด ๆ ดังนี้

งวดที่ 1 เป็นจำนวนเงิน 5,880,000.- บาท (ห้าล้านแปดแสนแปดหมื่นบาทถ้วน) เมื่อผู้รับจ้างได้ปฏิบัติงาน

1. งานปรับปรุงภูมิทัศน์และสาธารณูปโภคบึงพระราม

- งานสำรวจสภาพพื้นที่ปัจจุบัน และทำแบบรายละเอียด (Shop Drawing) ก่อนทำการก่อสร้าง
- งานขุดย้ายแต่งขอบบึง
- งานปรับระดับดิน

(ลงชื่อ) ..... ผู้ว่าจ้าง

(ลงชื่อ) ..... ผู้รับจ้าง

12.งานปรับปรุง.....

2. งานปรับปรุงภูมิทัศน์และสาธารณูปโภคพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง
  - งานสำรวจสภาพพื้นที่ปัจจุบัน
  - งานสำรวจชุดแต่งทางโบราณคดี และจัดทำแบบสำรวจ และวิเคราะห์ผลสำรวจทางโบราณคดี (ไม่รวมการจัดทำรายงาน)
3. งานอนุรักษ์โบราณสถานพระที่นั่งเย็น
  - งานสำรวจเขียนแบบสภาพปัจจุบันก่อนการอนุรักษ์
  - งานชุดแต่งโบราณสถานตามผังบริเวณ กำหนดความลึกเฉลี่ย 0.50 เมตร
4. งานอนุรักษ์โบราณสถานพระปรางค์มুমุวัดมหาธาตุ
  - งานเจาะสำรวจสภาพชั้นดิน
  - งานสำรวจเขียนแบบสภาพพื้นที่ปัจจุบันก่อนการอนุรักษ์
  - งานนั่งร้านเหล็กชั่วคราวเพื่อการสำรวจ
  - งานชุดตรวจทางโบราณคดี
  - งานเขียนแบบเพื่อการบูรณะ
  - งานวิเคราะห์การเจาะสำรวจ และการชุดตรวจทางโบราณคดี (ไม่รวมการจัดทำรายงาน)
5. งานอนุรักษ์โบราณสถานวัดชุมแสง
  - ชุดลอกคลองโบราณรอบโบราณสถานวัดชุมแสง
  - งานจัดทำที่นั่งร้านค้ำยัน และเสริมโครงสร้างในคราวเพื่องานสำรวจ
  - งานชุดแต่งโบราณสถานตามผังบริเวณ กำหนดความลึกเฉลี่ย 0.50 เมตร
  - งานชุดคั่นทางโบราณคดี ขนาดหลุม 3.00 x 3.00 เมตร ลึก 3.00 เมตร จำนวน 1 หลุม
  - งานจ้างเหมาเขียนแบบสภาพก่อน - หลังชุดแต่งโบราณสถานและแบบเพื่อการอนุรักษ์
  - งานทำระบบป้องกันและระบายน้ำขณะสำรวจ
  - งานรื้อถอนพื้นคอนกรีต และอาคารที่เล็กใช้แล้วรวมค่าขนส่งย้ายวัสดุจากกรรเรือ

ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 22 พฤษภาคม 2547 (ภายใน 45 วัน นับถัดจากวันเริ่มสัญญา)

งวดที่ 2 เป็นจำนวนเงิน 7,840,000.- บาท (เจ็ดล้านแปดแสนสี่หมื่นบาทถ้วน)

เมื่อผู้รับจ้างได้ปฏิบัติงาน

1. งานปรับปรุงภูมิทัศน์และสาธารณูปโภคบึงพระราม

1.1 งานสะพาน

- รื้อถอนสะพาน ก. สะพาน ข. และสะพาน ค.

(ลงชื่อ) ..... ผู้ว่าจ้าง (ลงชื่อ) ..... /งานติดตั้ง..... ผู้รับจ้าง

(ลงชื่อ) ..... พยาน (ลงชื่อ) ..... พยาน

- งานติดตั้งนั่งร้าน เพื่อก่อสร้างสะพาน คม. และสะพาน ด.
- งานติดตั้งนั่งร้าน เพื่อก่อสร้างสะพานตามแบบมาตรฐาน 5 บริเวณ Zone 2 ยาว 6 เมตร

1.2 งานวางผังแนวพื้นทางเดิน

งานวางผังแนวท่อร้อยสายไฟฟ้าใต้ดินแรงสูงและแรงต่ำ

2. งานปรับปรุงภูมิทัศน์ และสาธารณูปโภคพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง

- งานบูรณะแนวกำแพงพระราชวังโบราณด้านทิศตะวันออกและด้านทิศใต้ของ พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง ความสูงเฉลี่ย 0.50 เมตร (เพิ่มเติมจากของเดิมที่บูรณะไว้แล้ว)

3. งานอนุรักษ์โบราณสถานพระที่นั่งเย็น

งานบูรณะโบราณสถาน

- งานนั่งร้านเหล็ก
- งานรื้อกระเบื้องมุงหลังคา และสกัดปูนทับสัน ขอบกระเบื้องหลังคา
- งานหลังคาคลุมอาคารชั่วคราว
- งานรื้อไม้โครงสร้างรองหลังคา
- งานรื้อไม้ฝ้าหลังคาและฝ้าเพดาน

4. งานอนุรักษ์โบราณสถานพระปรางค์มুমุวัดมหาธาตุ

4.1 งานปรับปรุงภูมิทัศน์

งานก่อสร้างอาคารรั้วชายของที่ระลิกขนาด 21 x 4 เมตร

- งานวางผังอาคาร
- งานเสาเข็ม ฐานราก คานคอดิน เสา และพื้นอาคาร

4.2 งานปรับปรุงสาธารณูปโภค

- งานรื้อถนนลานจอดรถเดิม
- งานดินลูกรังหนา 0.30 เมตร บดอัดแน่น 95% Standard Proctor
- งานถมหินคลุกหนา 0.20 เมตร บดอัดแน่น 95% Standard Proctor
- งานลาดยาง PRIME COAT
- งานผิวจราจร AC. หนา 2 ชั้น (5 cm/ชั้น)

5. งานอนุรักษ์โบราณสถานวัดพระราม

- งานขุดรื้อพื้นแนวคลองโบราณด้านทิศใต้วัดพระราม

แล้วเสร็จภายในวันที่ 6 กรกฎาคม 2547 (ภายใน 90 วัน นับถัดจากวันเริ่มสัญญา)

ชื่อ) .....

ผู้ว่าจ้าง

(ลงชื่อ) .....

ผู้รับจ้าง

/งวดที่ 3....

งวดที่ 3 เป็นจำนวนเงิน 7,840,000.- บาท (เจ็ดล้านแปดแสนสี่หมื่นบาทถ้วน)
ขอผู้รับจ้างได้ปฏิบัติงาน

1. งานปรับปรุงภูมิทัศน์และสาธารณูปโภคบึงพระราม

1.1 งานปรับปรุงภูมิทัศน์

- งานซ่อมแซมพื้นทางเท้า กว้าง 4 เมตร
- งานขอบทางและชั้นรองพื้นของงานพื้นที่ทั้งหมด

1.2 งานสะพาน

- งานโครงสร้างสะพาน ก. , สะพาน ข. และสะพาน ค.
- งานปรับปรุงและซ่อมแซมสะพาน ง. ถึงสะพาน ด. (ดังรายละเอียดบัญชีแสดงปริมาณงาน)
- งานโครงสร้างสะพานตามแบบมาตรฐาน 5 ที่บริเวณ Zone 2 ยาว 6 เมตร

1.3 งานศาลา

- งานซ่อมแซมและปรับปรุงศาลา ก. , ข. , ค. , ง. , ฉ. และ ช.

1.4 งานปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค

- งานก่อสร้างท่อร้อยสายไฟฟ้าใต้ดินแรงสูงและแรงต่ำ
- งานติดตั้งบ่อพักสายไฟฟ้าใต้ดินทั้งระบบแรงสูงและแรงต่ำ

2. งานอนุรักษ์โบราณสถานพระที่นั่งเย็น

- งานบูรณะโครงสร้างหลังคาทั้งหมดแล้วเสร็จ
- งานรื้อผนังก่ออิฐฉาบปูน
- งานทុบผนัง / พื้น ค.ส.ล.
- งานซ่อมเอ็นทับหลัง ค.ส.ล. ประตู - หน้าต่าง
- งานซ่อมวงกบ ประตู - หน้าต่าง และช่องแสง
- งานซ่อมแซมรอยร้าวผนัง
- งานล้างสีเก่าผนังทั้งหมด

งานสีฝ้าเพดาน

3. งานอนุรักษ์โบราณสถานพระปรางค์มูมวัดมหาธาตุ

3.1 งานปรับปรุงภูมิทัศน์

- งานโครงสร้างอาคารร้านขายของที่ระลึกขนาด 21 x 4 เมตร
- งานโครงสร้างหลังคาทั้งหมดแล้วเสร็จ
- งานผนังทั้งหมด (ไม่รวมงานฉาบผนัง)

(ลงชื่อ) .....

ผู้ว่าจ้าง

(ลงชื่อ) .....

ผู้รับจ้าง

(ลงชื่อ) .....

ผู้ว่าจ้าง

(ลงชื่อ) .....

ผู้รับจ้าง

- งานติดตั้งวงกบประตู และช่องแสง
- งานพื้น (ไม่รวมวัสดุปูพื้น)
- 3.2 งานบูรณะโบราณสถาน
  - งานเสริมโครงสร้างฐานของพระปรางค์
  - งานบูรณะพระปรางค์ (40% ของงานบูรณะทั้งหมดหลังการออกแบบเพื่อการบูรณะ)
- 4. งานอนุรักษ์โบราณสถานวัดชุมแสง
งานบูรณะโบราณสถานวัดชุมแสง
  - งานบูรณะโบราณสถานวัดชุมแสง (40% ของงานบูรณะทั้งหมดหลังการออกแบบเพื่อการบูรณะ)

ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 4 ตุลาคม 2547 (ภายใน 180 วัน นับถัดจากวันเริ่มสัญญา)

งวดที่ 4 เป็นจำนวนเงิน 7,840,000.- บาท (เจ็ดล้านแปดแสนสี่หมื่นบาทถ้วน)

เมื่อผู้รับจ้างได้ปฏิบัติงาน

1. งานปรับปรุงภูมิทัศน์และสาธารณูปโภคบึงพระราม
  - 1.1 งานปรับปรุงภูมิทัศน์
    - งานฉีควีพื้นที่ทั้งหมดแล้วเสร็จ
    - งานซ่อมแซมปรับปรุงฐานพระแม่ธรณี Zone 5 แล้วเสร็จ
  - 1.2 งานป้าย
    - งานโครงสร้างป้ายทั้งหมดแล้วเสร็จ
  - 1.3 งานสะพาน
    - งานก่อสร้างสะพาน ก. สะพาน ข. และสะพาน ค. แล้วเสร็จ
    - งานก่อสร้างสะพานตามแบบมาตรฐาน 5 ที่บริเวณ Zone 2 แล้วเสร็จ
  - 1.4 งานปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค
    - งานติดตั้งเสาไฟ AREA LIGHT (ไม่รวมดวงโคม)
    - งานติดตั้งเสาไฟเตี้ยก่ออิฐ (ไม่รวมดวงโคม)
    - งานร้อยสายไฟฟ้าแรงต่ำแล้วเสร็จ
    - งานติดตั้ง UNITSUB - STATION แล้วเสร็จ
    - งานเชื่อมต่อบรรบบวงจรแรงต่ำ (เฉพาะภายในพื้นที่ปฏิบัติงาน)
  - 1.5 งานระบบระบายน้ำแล้วเสร็จ

/2. งานอนุรักษ์.....

(ลงชื่อ) ..... ผู้ว่าจ้าง (ลงชื่อ) ..... ผู้รับจ้าง

2 งานอนุรักษ์โบราณสถานพระที่นั่งเย็น

2.1 งานบูรณะโบราณสถานแล้วเสร็จ

2.2 งานปรับปรุงภูมิทัศน์แล้วเสร็จ

3 งานอนุรักษ์โบราณสถานพระปรางค์มุนีวัดมหาธาตุ

3.1 งานปรับปรุงภูมิทัศน์

- งานก่อสร้างอาคารร้านขายของที่ระลึก ขนาด 21 x 4 เมตร แล้วเสร็จ

3.2 งานบูรณะโบราณสถานแล้วเสร็จ

4 งานอนุรักษ์โบราณสถานวัดชุมแสง

- งานบูรณะโบราณสถานวัดชุมแสงแล้วเสร็จ

ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 3 ธันวาคม 2547 (ภายใน 240 วัน นับถัดจากวันเริ่มสัญญา)

งวดที่ 5 (งวดสุดท้าย) เป็นจำนวนเงิน 9,800,000.- บาท (เก้าล้านแปดแสนบาทถ้วน) เมื่อผู้รับจ้างได้ปฏิบัติงาน

1. งานปรับปรุงภูมิทัศน์และสาธารณูปโภคบึงพระรามทั้งหมดแล้วเสร็จ

2. งานปรับปรุงภูมิทัศน์และสาธารณูปโภคพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้งหมดแล้วเสร็จ

3. งานอนุรักษ์โบราณสถานพระที่นั่งเย็นทั้งหมดแล้วเสร็จ

4. งานอนุรักษ์โบราณสถานพระปรางค์มุนีวัดมหาธาตุทั้งหมดแล้วเสร็จ

5. งานอนุรักษ์โบราณสถานวัดชุมแสงทั้งหมดแล้วเสร็จ

6. งานขุดค้นแนวคลองโบราณด้านทิศใต้ของโบราณสถานวัดพระรามทั้งหมดแล้วเสร็จ

7. งานอื่น ๆ ตามรูปแบบรายการกำหนดแล้วเสร็จ

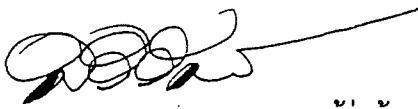
ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2548 (ภายใน 300 วัน นับถัดจากวันเริ่มสัญญา)

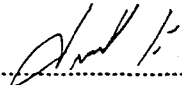
เมื่อผู้รับจ้างได้ปฏิบัติงานทั้งหมดให้แล้วเสร็จเรียบร้อยตามสัญญารวมทั้งทำสถานที่ก่อสร้างให้สะอาดเรียบร้อยตามที่กำหนดไว้ในข้อ 18

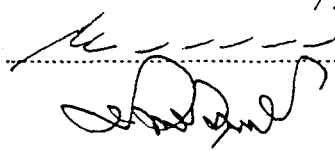
4.2 ค่าจ้างที่ผู้ว่าจ้างจะจ่ายให้แบ่งออกเป็นสองส่วน คือ

4.2.1 ส่วนเงินกู้ (จากแหล่งเงินกู้) คิดเป็นร้อยละ 72 ของมูลค่างานทั้งหมดที่ไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม

4.2.2 ส่วนเงินบาทสมทบ (จากรัฐบาลไทย) คิดเป็นร้อยละ 28 ของมูลค่างานทั้งหมดที่ไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม

(ลงชื่อ) ผู้ว่าจ้าง

(ลงชื่อ) พยาน

 /รายละเอียด.....
(ลงชื่อ) ผู้รับจ้าง

(ลงชื่อ) พยาน

รายละเอียดในการแบ่งเงินค่าจ้างแต่ละงวดตามสัดส่วนดังกล่าวได้แสดงไว้ในตารางแนบท้าย
สัญญา

4.3 ภาษีมูลค่าเพิ่มของส่วนเงินกู้ ให้คำนวณในอัตราร้อยละ 0 ตามมาตรา 60/1(4) แห่งประมวล
รัษฎากร (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2534 ผู้ว่าจ้างจะออกหนังสือรับรองการชำระค่าบริการจากเงินกู้ต่างประเทศ ให้ผู้รับ
จ้างนำส่งกรมสรรพากรพร้อมกับการยื่นแบบแสดงรายการ

4.4 ภาษีมูลค่าเพิ่มในส่วนของเงินบาทสมทบ ให้คิดคำนวณตามอัตราที่กฎหมายกำหนด ผู้ว่าจ้างจะไม่จ่าย
ภาษีมูลค่าเพิ่มในส่วนนี้ให้ ผู้รับจ้างต้องเป็นผู้ชำระภาษีมูลค่าเพิ่มเอง โดยยื่นแบบแสดงรายการต่อกรมสรรพากร
ตามปกติ

4.5 การเบิกจ่ายเงินค่าจ้างตามสัญญา จะเริ่มกระทำได้หลังจากที่แหล่งเงินกู้ (JBIC) ให้ความเห็นชอบเป็น
ลายลักษณ์อักษรต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และผู้ว่าจ้างได้รับแจ้งเป็นหนังสือจาก ททท. แล้วเท่านั้น

4.6 การเบิกจ่ายเงินค่าจ้างแต่ละงวด ผู้ว่าจ้างจะจ่ายให้เป็นสองส่วนตามข้อ 4.2 โดยผู้รับจ้างต้องขอเบิก
พร้อมกันทั้งสองส่วน ไม่สามารถแยกเบิกเฉพาะส่วนหนึ่งส่วนใดได้ และผู้รับจ้างจะต้องออกไปเสิร์ฟรับเงิน/ใบกำกับ
ภาษี แยกเป็นสองฉบับสำหรับแต่ละส่วน โดยระบุภาษีมูลค่าเพิ่มตามอัตราในข้อ 4.3 และ 4.4

4.7 การส่งมอบงาน ให้ผู้รับจ้างทำหนังสือถึงคณะกรรมการตรวจการจ้าง พร้อมแบบ RDP-3 ที่กำหนดไว้
ท้ายสัญญา

4.8 ผู้รับจ้างต้องส่งรายงานความก้าวหน้าตามแบบ RDP-5 ที่กำหนดไว้ท้ายสัญญาต่อคณะกรรมการ
ตรวจการจ้างและททท. ทุก ๆ 30 วัน นับแต่เริ่มทำงาน และครั้งสุดท้ายเมื่อส่งมอบงานงวดสุดท้าย

ข้อ 5. กำหนดเวลาแล้วเสร็จ และสิทธิของผู้ว่าจ้างในการบอกเลิกสัญญา

ผู้รับจ้างต้องเริ่มทำงานที่รับจ้างภายในวันที่ 8 เดือน เมษายน พ.ศ. 2547

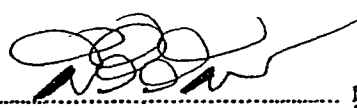
และจะต้องทำงานให้แล้วเสร็จบริบูรณ์ภายในวันที่ 1 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548

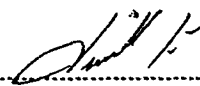
ถ้าผู้รับจ้างมิได้ลงมือทำงานภายในกำหนดเวลา หรือไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาหรือมี
เหตุให้เชื่อได้ว่าผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา หรือจะแล้วเสร็จล่าช้าเกินกว่า
กำหนดเวลา หรือผู้รับจ้างทำผิดสัญญาข้อใดข้อหนึ่ง หรือตกเป็นผู้ล้มละลาย หรือเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง
ของคณะกรรมการตรวจการจ้าง หรือคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ หรือผู้ควบคุมงาน หรือบริษัทที่ปรึกษา ซึ่ง
ได้รับมอบอำนาจจากผู้ว่าจ้าง ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะบอกเลิกสัญญาได้และมีสิทธิจ้างผู้รับจ้างรายใหม่เข้า
ทำงานของผู้รับจ้างให้ลุ่ส่งไปได้ด้วย

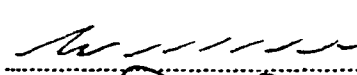
การที่ผู้ว่าจ้างไม่ใช้สิทธิเลิกสัญญาดังกล่าวข้างต้นนั้น ไม่เป็นเหตุให้ผู้รับจ้างพ้นจากความผิด ตามสัญญา

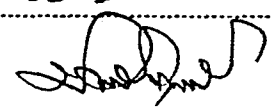
ข้อ 6. ความรับผิดในความชำรุดบกพร่องของงานจ้าง

เมื่องานแล้วเสร็จบริบูรณ์และผู้ว่าจ้างได้รับมอบงานจากผู้รับจ้างหรือจากผู้รับจ้างรายใหม่ในกรณีที่มี
การบอกเลิกสัญญาตามข้อ 5 หากมีเหตุชำรุดบกพร่องหรือเสียหายเกิดขึ้นจากงานจ้างนี้ภายในกำหนด 2 ปี

(ลงชื่อ) ผู้ว่าจ้าง

(ลงชื่อ) พยาน

(ลงชื่อ) /แห่ง..... ผู้รับจ้าง

(ลงชื่อ) พยาน

- เดือน นับถัดจากวันที่ได้รับมอบงานดังกล่าว ซึ่งความชำรุดบกพร่องหรือเสียหายนั้น เกิดจากความบกพร่องของผู้รับจ้าง อันเกิดจากการใช้วัสดุที่ไม่ถูกต้อง หรือทำไว้ไม่เรียบร้อย หรือทำไม่ถูกต้องตามมาตรฐานแห่งหลักวิชา ผู้รับจ้างจะต้องรับทำการแก้ไขให้เป็นที่เรียบร้อยโดยไม่ชักช้า โดยผู้ว่าจ้างไม่ต้องออกเงินใด ๆ ในการนี้ทั้งสิ้น หากผู้รับจ้างบิดพลิ้วไม่กระทำการดังกล่าวภายในกำหนด 7 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากผู้ว่าจ้างหรือไม่ทำการแก้ไขให้ถูกต้องเรียบร้อยภายในเวลาที่ผู้ว่าจ้างกำหนด ให้ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะทำการนั้นเอง หรือจ้างผู้อื่นให้ทำงานนั้นโดยผู้รับจ้างต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย

ข้อ 7. การจ้างช่วง

ผู้รับจ้างจะต้องไม่เอางานทั้งหมดหรือบางส่วนแห่งสัญญาไปจ้างช่วงอีกต่อหนึ่งโดยไม่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้ว่าจ้างก่อน ทั้งนี้ นอกจากในกรณีที่สัญญานี้จะได้รับไว้เป็นอย่างอื่น ความยินยอมดังกล่าวนั้นไม่เป็นเหตุให้ผู้รับจ้างหลุดพ้นจากความรับผิด หรือพันธะหน้าที่ตามสัญญา และผู้รับจ้างจะยังคงต้องรับผิดในความผิดและความประมาทเลินเล่อของผู้รับจ้างช่วง หรือของตัวแทน หรือ ลูกจ้างของผู้รับจ้างช่วงนั้นทุกประการ

ข้อ 8. การควบคุมงานของผู้รับจ้าง

ผู้รับจ้างจะต้องควบคุมงานที่รับจ้างอย่างเอาใจใส่ด้วยประสิทธิภาพและความชำนาญ และในระหว่างทำงานที่รับจ้างจะต้องจัดให้มีผู้แทนซึ่งทำงานเต็มเวลาเป็นผู้ควบคุมงาน ผู้ควบคุมงาน กล่าวจะต้องเป็นผู้แทนที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้รับจ้าง คำสั่งหรือคำแนะนำต่าง ๆ ที่ได้แจ้งแก่ผู้แทนผู้ได้รับมอบอำนาจนั้นให้ถือว่าเป็นคำสั่งหรือคำแนะนำที่ได้แจ้งแก่ผู้รับจ้าง การแต่งตั้งผู้ควบคุมงานนั้นจะต้องทำเป็นหนังสือและต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าจ้าง การเปลี่ยนตัวหรือแต่งตั้งผู้ควบคุมงานใหม่จะกระทำมิได้หากไม่ได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าจ้างก่อน

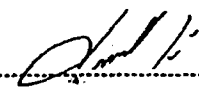
การจ้างงานของผู้รับจ้างให้เน้นการใช้แรงงานเป็นหลัก ในกรณีที่สามารถใช้แรงงานแทนเครื่องจักรได้ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะขอให้เปลี่ยนตัวผู้แทนได้รับมอบอำนาจนั้น โดยแจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้รับจ้าง และผู้รับจ้างจะต้องทำการเปลี่ยนตัวโดยพลัน โดยไม่คิดราคาเพิ่มหรืออ้างเป็นเหตุเพื่อขยายอายุสัญญา อันเนื่องมาจากเหตุนี้

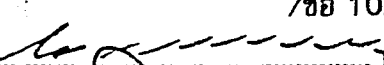
ข้อ 9. ความรับผิดชอบของผู้รับจ้าง

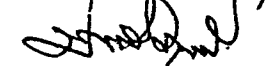
ผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบต่ออุบัติเหตุ ความเสียหาย หรือภัยอันตรายใด ๆ อันเกิดจากการปฏิบัติงานของผู้รับจ้าง และจะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายจากการกระทำของลูกจ้างของผู้รับจ้าง

ความเสียหายใด ๆ อันเกิดแก่งานที่ผู้รับจ้างได้ทำขึ้นแม้จะเกิดขึ้นเพราะเหตุสุดวิสัย นอกจากกรณีอันเกิดจากความผิดของผู้ว่าจ้าง ผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบโดยซ่อมแซมให้คืนดีหรือเปลี่ยนให้ใหม่โดยค่าใช้จ่ายของผู้รับจ้างเอง ความรับผิดของผู้รับจ้างดังกล่าวในข้อนี้จะสิ้นสุดลงเมื่อผู้ว่าจ้างได้รับมอบงานครั้งสุดท้าย ซึ่งหลังจากนั้นผู้รับจ้างคงต้องรับผิดชอบเพียงในกรณีชำรุดบกพร่อง หรือความเสียหายดังกล่าวในข้อ 6 เท่านั้น

(ลงชื่อ) ผู้ว่าจ้าง

(ลงชื่อ) พยาน

ข้อ 10. การ.....
(ลงชื่อ) ผู้รับจ้าง

(ลงชื่อ) พยาน

ข้อ 10. การจ่ายเงินแก่ลูกจ้าง

ผู้รับจ้างจะต้องจ่ายเงินแก่ลูกจ้างที่ผู้รับจ้างได้จ้างมาในอัตรา และตามกำหนดเวลาที่ผู้รับจ้างได้ตกลง หรือทำสัญญาไว้ต่อลูกจ้างดังกล่าว

ถ้าผู้รับจ้างไม่จ่ายเงินค่าจ้างหรือค่าทดแทนอื่นใดแก่ลูกจ้างดังกล่าวในวรรคแรก ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะเอาเงินค่าจ้างที่จะต้องจ่ายให้แก่ผู้รับจ้างมาจ่ายให้แก่ลูกจ้างของผู้รับจ้างดังกล่าว และให้ถือว่าผู้ว่าจ้างได้จ่ายเงินจำนวนนั้นเป็นค่าจ้างให้แก่ผู้รับจ้างตามสัญญาแล้ว

ผู้รับจ้างจะต้องจัดให้มีประกันภัยสำหรับลูกจ้างทุกคนที่จ้างมาทำงาน โดยให้ครอบคลุมถึงความรับผิดชอบทั้งปวงของผู้รับจ้างรวมทั้งผู้รับจ้างช่วงอันหากจะพึงมี ในกรณีความเสียหายที่คิดค่าสินไหมทดแทนได้ตามกฎหมายซึ่งเกิดจากอุบัติเหตุหรือภัยอันตรายใด ๆ ต่อลูกจ้างหรือบุคคลอื่นที่ผู้รับจ้างหรือผู้รับจ้างช่วงจ้างมาทำงาน ผู้รับจ้างจะต้องส่งมอบกรมธรรม์ประกันภัยดังกล่าวพร้อมทั้งหลักฐานการชำระเบี้ยประกันให้แก่ผู้ว่าจ้างเมื่อผู้ว่าจ้างเรียกร้อง

ข้อ 11. การตรวจงานจ้าง

ถ้าผู้ว่าจ้างแต่งตั้งกรรมการตรวจการจ้าง ผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษาเพื่อควบคุมการทำงานของ ผู้รับจ้าง กรรมการตรวจการจ้าง หรือกรรมการตรวจรับพัสดุ หรือผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษานั้นมีอำนาจเข้าไปตรวจการงานในโรงงานและสถานที่ที่กำลังก่อสร้างหรือที่กำลังทำงานได้ตลอดเวลา และผู้รับจ้างจะต้องอำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือในการนั้นตามสมควร

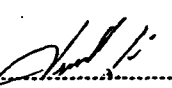
การที่มีกรรมการตรวจการจ้าง หรือผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษาทำให้ผู้รับจ้างพ้นความรับผิดชอบตามสัญญานี้ข้อหนึ่งข้อใดไม่

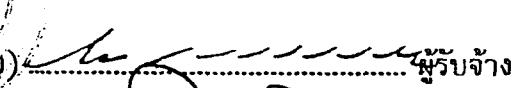
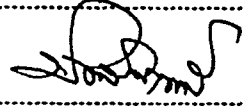
ข้อ 12. แบบรูปและรายการละเอียดคลาดเคลื่อน

ผู้รับจ้างจะต้องรับรองว่าได้ตรวจสอบและทำความเข้าใจในแบบรูปรายการละเอียด หรือใบแจ้งปริมาณงานโดยถี่ถ้วนแล้ว หากปรากฏว่าแบบรูปและรายการละเอียดหรือใบแจ้งปริมาณงานนั้นผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อนไปจากหลักการทางวิศวกรรมหรือทางเทคนิค ผู้รับจ้างตกลงที่จะปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของกรรมการตรวจการจ้าง หรือผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษาที่ผู้ว่าจ้างแต่งตั้งเพื่อให้งานแล้วเสร็จบริบูรณ์ โดยจะคิดค่าใช้จ่ายใด ๆ เพิ่มขึ้นจากผู้ว่าจ้างไม่ได้

ข้อ 13. การควบคุมงานโดยผู้ว่าจ้าง

ผู้รับจ้างตกลงว่า กรรมการตรวจการจ้าง หรือผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษาที่ผู้ว่าจ้างแต่งตั้ง มีอำนาจที่จะตรวจสอบและควบคุมงานเพื่อให้เป็นไปตามเอกสารสัญญา และมีอำนาจที่จะสั่งให้แก้ไขเปลี่ยนแปลง

(ลงชื่อ) ผู้ว่าจ้าง
(ลงชื่อ) พยาน

/แปลง.....
(ลงชื่อ) ผู้รับจ้าง
(ลงชื่อ) พยาน

ชั่วคราวสำหรับงานก่อสร้างหรือการทำงาน และวัสดุต่าง ๆ ซึ่งเห็นว่าจะต้องสงวนเอาไว้เพื่อการปฏิบัติงานตามสัญญาตามที่เห็นสมควร

ในกรณีดังกล่าว ผู้ว่าจ้างมีสิทธิริบหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาทั้งหมด หรือบางส่วนตามแต่จะเห็นสมควร นอกจากนี้ผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบในค่าเสียหายซึ่งเป็นจำนวนเกินกว่าหลักประกันการปฏิบัติงานและค่าเสียหายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นในการทำงานนั้นต่อให้แล้วเสร็จตามสัญญา และค่าใช้จ่ายในการควบคุมงานเพิ่ม (ถ้ามี) ซึ่งผู้ว่าจ้างจะหักเอาจากเงินประกันผลงานหรือจำนวนเงินใด ๆ ที่จะจ่ายให้แก่ผู้รับจ้างก็ได้

ข้อ 17. การกำหนดค่าเสียหาย

ค่าปรับหรือค่าเสียหายซึ่งเกิดขึ้นจากผู้รับจ้างตามสัญญานี้ ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะหักเอาจากจำนวนเงินค่าจ้างที่ค้างจ่ายหรือจากเงินประกันผลงานของผู้รับจ้างหรือบังคับจากหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาก็ได้ หากมีเงินค่าจ้างตามสัญญาที่หักไว้จ่ายเป็นค่าปรับและค่าเสียหายแล้วยังเหลืออยู่อีกเท่าใด ผู้ว่าจ้างจะคืนให้แก่ผู้รับจ้างทั้งหมด

ข้อ 18. การทำบริเวณก่อสร้างให้เรียบร้อย

ผู้รับจ้างจะต้องรักษาบริเวณสถานที่ปฏิบัติงานตามสัญญานี้ รวมทั้งโรงงาน หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานของผู้รับจ้าง ลูกจ้าง ตัวแทน หรือของผู้รับจ้างช่วง ให้อยู่ในความสะอาดปลอดภัย และมีประสิทธิภาพในการใช้งานตลอดระยะเวลาการจ้างและเมื่อทำงานเสร็จสิ้นแล้วจะต้องขนย้ายบรรดาเครื่องใช้ในการทำงานจ้างรวมทั้งวัสดุ ชยะมูลฝอยและสิ่งก่อสร้างชั่วคราวต่าง ๆ (ถ้ามี) ทั้งจะต้องกลบเกลี่ยพื้นดินให้เรียบร้อย เพื่อให้บริเวณทั้งหมดอยู่ในสภาพที่สะอาด และใช้การได้ทันที

ข้อ 19. กรณีพิพาทและอนุญาโตตุลาการ

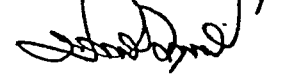
19.1 ในกรณีที่ข้อโต้แย้งเกิดขึ้นระหว่างคู่สัญญาเกี่ยวกับข้อกำหนดแห่งสัญญานี้ หรือเกี่ยวกับการปฏิบัติตามสัญญานี้ และคู่สัญญาไม่สามารถตกลงกันได้ ให้เสนอข้อโต้แย้งหรือข้อพิพาทนั้นต่ออนุญาโตตุลาการเพื่อพิจารณาชี้ขาด

19.2 เว้นแต่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจะเห็นพ้องกันให้อนุญาโตตุลาการคนเดียวเป็นผู้ชี้ขาดการระงับข้อพิพาทให้กระทำโดยอนุญาโตตุลาการ 2 คน โดยคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งจะทำหนังสือแสดงเจตนาจะให้มีอนุญาโตตุลาการระงับข้อพิพาทและระบุชื่ออนุญาโตตุลาการคนที่ตนแต่งตั้งส่งไปยังคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง จากนั้นภายในระยะเวลา 30 วัน นับถัดจากวันที่ได้รับแจ้งดังกล่าว คู่สัญญาฝ่ายที่ได้รับแจ้งจะต้องแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการคนที่สอง ถ้าอนุญาโตตุลาการทั้งสองคนดังกล่าวไม่สามารถประนีประนอมระงับข้อพิพาทนั้นได้ ให้อนุญาโตตุลาการทั้งสองคนร่วมกันแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาดภายในกำหนดเวลา 30 วัน นับจากวันที่ไม่สามารถตกลงกัน ผู้ชี้ขาดดังกล่าวจะพิจารณาระงับข้อพิพาทต่อไป กระบวนพิจารณาของอนุญาโตตุลาการให้ถือตามข้อบังคับอนุญาโตตุลาการของสถาบันอนุญาโตตุลาการกระทรวงยุติธรรม โดยอนุโลม หรือตามข้อ

(ลงชื่อ) ผู้ว่าจ้าง

(ลงชื่อ) /บังคับ..... ผู้รับจ้าง

(ลงที่ค) พยาน

(ลงที่ค) พยาน

บังคับอื่นที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายเห็นชอบ และให้กระทำในกรุงเทพมหานคร โดยใช้ภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ เป็นภาษาในการดำเนินกระบวนการพิจารณา

19.3 ในกรณีที่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่แต่งตั้งอนุญาโตตุลาการฝ่ายตนหรือในกรณีที่อนุญาโต - ตุลาการทั้งสองคนไม่สามารถตกลงแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาดได้ คู่สัญญาแต่ละฝ่ายต่างมีสิทธิร้องขอ ต่อศาลแพ่งเพื่อแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการหรืออนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาดได้แล้วแต่กรณี

19.4 คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการหรือของอนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาดแล้วแต่กรณีให้ถือเป็นเด็ดขาด และถึงที่สุดผูกพันคู่สัญญา

19.5 คู่สัญญาแต่ละฝ่ายเป็นผู้รับภาระค่าธรรมเนียมอนุญาโตตุลาการฝ่ายตน และออกค่าใช้จ่าย อื่นๆ ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาฝ่ายละครั้ง ในกรณีที่มีการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการคนเดียวหรือมีการ แต่งตั้งอนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาด ให้อนุญาโตตุลาการหรืออนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาดเป็นผู้กำหนดภาระค่าธรรมเนียม อนุญาโตตุลาการคนเดียวหรือภาระค่าธรรมเนียมอนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาดคนเดียว แล้วแต่กรณี

ข้อ 20. การขยายระยะเวลาปฏิบัติงานตามสัญญา

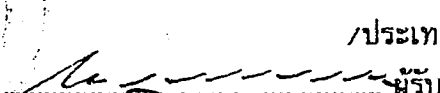
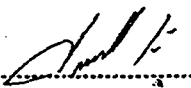

ในกรณีที่มิเหตุสุดวิสัยหรือเหตุใด ๆ อันเนื่องมาจากความผิดหรือความบกพร่องของฝ่ายผู้ว่าจ้างหรือ พฤติการณ์อันหนึ่งอันใดที่ผู้รับจ้างไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายทำให้ผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จ ตามเงื่อนไขและกำหนดเวลาแห่งสัญญานี้ได้ ผู้รับจ้างจะต้องแจ้งเหตุหรือพฤติการณ์ดังกล่าวพร้อมหลักฐาน เป็นหนังสือให้ผู้ว่าจ้างทราบเพื่อขอขยายเวลาทำงานออกไปภายใน 15 วัน นับถัดจากวันที่เหตุนั้นสิ้นสุดลง

ถ้าผู้รับจ้างไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามความในวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้รับจ้างได้สละสิทธิ์เรียกร้องในการที่ จะขอขยายเวลาทำงานออกไปโดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น เว้นแต่กรณีเหตุเกิดจากความผิดหรือความบก พร่องของฝ่ายผู้ว่าจ้าง ซึ่งมีหลักฐานชัดเจน หรือผู้ว่าจ้างทราบที่อยู่แล้วตั้งแต่นั้น

การขยายกำหนดเวลาทำงานตามวรรคหนึ่ง อยู่ในดุลพินิจของผู้ว่าจ้างที่จะพิจารณาตามที่เห็นสมควร

ข้อ 21. การใช้เรือไทย

ในการปฏิบัติตามสัญญานี้ หากผู้รับจ้างจะต้องส่งหรือนำของเข้ามาจากต่างประเทศรวมทั้งเครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ต้องนำเข้ามาเพื่อปฏิบัติงานตามสัญญาไม่ว่าผู้รับจ้างจะเป็นผู้ที่นำของเข้ามาเอง หรือนำเข้ามา โดยผ่านตัวแทนหรือบุคคลอื่นใด ถ้าสิ่งของนั้นต้องนำเข้ามาโดยทางเรือในเส้นทางเดินเรือที่มีเรือไทยเดินอยู่ และสามารถให้บริการรับขนได้ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมประกาศกำหนด ผู้รับจ้างต้องจัดการ ให้สิ่งของดังกล่าวบรรทุกโดยเรือไทยหรือเรือที่มีสิทธิเช่นเดียวกับเรือไทยจากต่างประเทศมายังประเทศไทย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการค้าพาณิชย์ ก่อนบรรทุกของนั้นลงเรืออื่น ที่มีใช้เรือไทย หรือเป็นของที่รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงคมนาคมประกาศยกเว้นให้บรรทุกโดยเรืออื่นได้ ทั้งนี้ไม่ว่าการส่งหรือสั่งซื้อสิ่งของดังกล่าวจากต่างประเทศจะเป็นแบบ เอฟโอบี, ซีเอฟอาร์, ซีไอเอฟ หรือแบบ อื่นใดที่มีเรือไทยเดินอยู่ และสามารถให้บริการรับขนได้ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมประกาศ กำหนด ผู้รับจ้างต้องจัดการให้สิ่งของดังกล่าวบรรทุกโดยเรือไทยหรือเรือที่มีสิทธิเช่นเดียวกับเรือไทยจากต่าง

(ลงชื่อ) ผู้ว่าจ้าง (ลงชื่อ) ผู้รับจ้าง /ประเทศ.....
(ลงชื่อ) พยาน (ลงชื่อ) พยาน

ประเทศมายังประเทศอื่นแต่จะได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการพาณิชย์นาวี ก่อน
บรรทุกของนั้นโดยเรืออื่นที่มีใบเรือไทย หรือเป็นของที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมประกาศยกเว้นให้
บรรทุกโดยเรืออื่นได้ ทั้งนี้ไม่ว่าการส่งหรือส่งซื้อสิ่งของดังกล่าวจากต่างประเทศจะเป็นแบบ เอฟไอบี, ซีเอฟ
อาร์, ซีไอเอฟ หรือแบบอื่นใด

ในการส่งมอบงานตามสัญญาให้แก่ผู้ว่าจ้าง ถ้างานนั้นมีสิ่งของตามสัญญา ข้อ 19 ผู้รับจ้างจะต้องส่ง
มอบใบตราส่ง (Bill of Lading) หรือสำเนาใบตราส่งสำหรับของนั้นซึ่งแสดงว่าได้บรรทุกมาโดยเรือไทยหรือ
เรือที่มีสิทธิเช่นเดียวกับเรือไทยให้แก่ผู้ว่าจ้างพร้อมกับการส่งมอบงานด้วย

ในกรณีที่สิ่งของดังกล่าวไม่ได้บรรทุกจากต่างประเทศมายังประเทศไทยโดยเรือไทยหรือเรือที่มีสิทธิ
เช่นเดียวกับเรือไทย ผู้รับจ้างต้องส่งมอบหลักฐานซึ่งแสดงว่าได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการพาณิชย์นาวีให้บรรทุกของโดยเรืออื่นได้ หรือหลักฐานซึ่งแสดงว่าได้ชำระค่าธรรมเนียมพิเศษเนื่อง
จากการไม่บรรทุกของโดยเรือไทยตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพาณิชย์นาวีแล้วอย่างใดอย่างหนึ่งแก่
ผู้ว่าจ้างด้วย

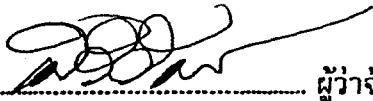
ในกรณีที่ผู้รับจ้างไม่ส่งมอบหลักฐานอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวในสองวรรคข้างต้นให้แก่ผู้ว่าจ้าง แต่
จะขอส่งมอบงานดังกล่าวให้ผู้ว่าจ้างก่อน โดยยังไม่รับชำระเงินค่าจ้าง ผู้ว่าจ้างมีสิทธิรับงานดังกล่าวไว้ก่อน
และชำระเงินค่าจ้างเมื่อผู้รับจ้างได้ปฏิบัติถูกต้องครบถ้วนดังกล่าวแล้วได้

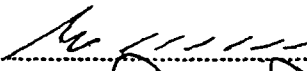
ข้อ 22. มาตรฐานฝีมือช่าง

ผู้รับจ้างตกลงเป็นเงื่อนไขสำคัญว่า ผู้รับจ้างจะต้องมีและใช้ผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือช่าง จาก
กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม หรือผู้มีวุฒิบัตรระดับ ปวช. ปวส. และ ปวท.
หรือเทียบเท่า จากสถาบันการศึกษาที่ ก.พ. รับรองให้เท่ารับราชการได้ ในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละ ___ ของ
แต่ละสาขาช่าง แต่จะต้องมีช่างจำนวนอย่างน้อย 1 คน ในแต่ละสาขาช่าง ดังต่อไปนี้

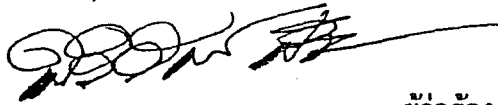
- 22.1 สถาปนิก
- 22.2 วิศวกรโครงสร้าง
- 22.3 วิศวกรไฟฟ้า
- 22.4 นักโบราณคดี
- 22.5 ช่างไฟฟ้า
- 22.6 ช่างโยธา

ผู้รับจ้างจะต้องจัดทำบัญชีแสดงจำนวนช่างทั้งหมดโดยจำแนกตามแต่ละสาขาช่างและระดับช่าง
พร้อมกับระบุรายชื่อช่างผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือช่าง หรือผู้มีวุฒิบัตรดังกล่าวในวรรคแรกนำมา
แสดงพร้อมหลักฐานต่าง ๆ ต่อคณะกรรมการตรวจการจ้าง หรือผู้ควบคุมงานก่อนเริ่มลงมือทำงานและ
พร้อมที่จะให้ผู้ว่าจ้างหรือเจ้าหน้าที่ของผู้ว่าจ้างตรวจสอบดูได้ตลอดเวลาการทำงานตามสัญญานี้ของผู้รับจ้าง

(ลงชื่อ) ผู้ว่าจ้าง

(ลงชื่อ) /สัญญา.....
ผู้รับจ้าง

สัญญาฉบับนี้เป็นสองฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน คู่สัญญาได้อ่านและเข้าใจข้อความโดยละเอียด
ตลอดแล้ว ทั้งลงลายมือชื่อ พร้อมทั้งประทับตรา (ถ้ามี) ไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยานและคู่สัญญาต่างยึดถือ
ไว้ฝ่ายละฉบับ

(ลงชื่อ) ..... ผู้ว่าจ้าง
(นายศิริวิวัฒน์ ศิริตระกูล)
(รองผู้ว่าราชการจังหวัด วิทยาราชการแทน)
ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(ลงชื่อ) ..... ผู้รับจ้าง
(นายประมุข บรรเจิดสกุล)

(ลงชื่อ) ..... พยาน
(นางไพเราะ เพ็ญประไพ)

(ลงชื่อ) ..... พยาน
(นางปราณี ทองดี)